

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi (BAİBÜEFD)
 Bolu Abant İzzet Baysal University
 Journal of Faculty of Education

2025, 25(2), 863– 894. [https://dx.doi.org/ 10.17240/aibuefd.2025..-1452477](https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1452477)

Öğretmen Görüşlerine Göre Etkili Bir Okul Dışı Öğrenme Ortamları Gezisi İçin Öğretmen Rolünün İncelenmesi

Examining the Teacher Factor for an Effective Out-of-School Learning Environment Trip According to Teachers' Views

Aytekin KARBAYAZ¹ ID, Murat KURT² ID

Geliş Tarihi (Received): 13.03.2024

Kabul Tarihi (Accepted): 21.03.2025

Yayın Tarihi (Published): 15.06.2025

Öz: Bu çalışmada amaç, öğretmen görüşlerine göre etkili bir okul dışı öğrenme ortamları gezisinde öğretmen faktörünü incelemektir. Araştırma olgubiline göre desenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini ölçüt örnekleme seçme yöntemine göre belirlenen 14 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler NVivo bilgisayar paket programı aracılığı ile içerik analizi yöntemi ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Analizler sonucunda, öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik gerçekleştirdiği gezilerde dikkat etmesi gereken birçok husus olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmenler tarafından gezilerin dersin kazanımı ile eşleştirilmesine dikkat edilmesi gerektiği, gezi yerinin öğrenci hazırbulunuşluğuna uygun olması gerektiği, öğretmenler tarafından gezi alanının önceden ziyaret edilmesinin fayda sağlayacağı, öğrencilere dağıtılan broşürler aracılığı ile gezi alanının ve bu alanda uyulacak kuralların öğrencilere anlatılması gerektiği, gezi sırasında öğrencilerin alanda rahat bir şekilde gezmesi için öğrenci güvenliğine dikkat edilmesinin önemli olduğu ve yeme-içme vb. ihtiyaçların nasıl karşılanacağını önceden planlanması gerektiği ve bu nedenlerle bunların sağlayıcısı olan öğretmenlere büyük görevler düştüğü ortaya çıkmıştır. Gezi sırasında etkinliğin verimli geçmesi için öğretmenler tarafından yapılan planlamaya uyulması gerektiği, öğrencilere kazanıma uygun araştırma-inceleme görevlerinin verilmesi gerektiği, gezi alanının yetkilileri tarafından rehber görevlinin görevlendirilmesi gerektiği, çevreyi tanımaları için öğrencilere serbest bir zaman aralığının verilmesinin önemli olduğu ve bu nedenlerle bunların sağlayıcısı olan öğretmenlere büyük görevler düştüğü ortaya çıkmıştır. Gezi sonrasında öğrencilerin öğrendiği bilgi ve becerileri ölçmek için öğretmenler tarafından iyi kurgulanmış değerlendirme etkinliklerinin gerçekleştirilmesi gerektiği ve bu değerlendirme etkinliklerini planlayan öğretmenlere büyük görevler düştüğü ortaya çıkmıştır. Öğretmenler tarafından iyi düşünülmüş bir okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik gezi sayesinde öğrencilerin eğlenmesi, mutlu olması, konuyu iyi kavraması, merak duygusunun gelişmesi ve öğrencilerin kendi başına hareket etme becerisi kazanması söz konusudur. Bunlar dikkate alındığında, okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik gerçekleştirilen gezilerin verimli olmasında öğretmenlerin rolü büyüktür. Elde edilen bulgular çerçevesinde çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı öğrenme ortamlarında öğrenme, Öğretmen rolü, İlkokul, Gezi, Etkili öğrenme.

Abstract: The study aims to examine the teacher factor in an effective out-of-school learning environment trip according to teachers' views. The research was designed according to phenomenology. The sample of the study consisted of 14 classroom teachers determined according to the criterion sampling selection method. The data were obtained through a structured interview for m developed by the researchers. The data obtained were analyzed and interpreted by content analysis method through NVivo computer package program. As a result of the analysis, it was revealed that there are many issues that teachers should pay attention to during their trips to out-of-school learning environments. It was revealed that teachers should pay attention to matching the excursions with the learning outcomes of the course, that the excursion location should be suitable for student readiness, that teachers should visit the excursion area in advance, that the excursion area and the rules to be followed in this area should be explained to the students through the brochures distributed to the students, that it is important to pay attention to student safety during the excursion so that students can travel comfortably in the area, and how to meet the needs of food and beverage etc. should be planned in advance, and for these reasons, teachers, who are the providers of these, have great duties. In order for the activity to be productive during the trip, the planning made by the teachers should be followed, students should be given research-examination tasks appropriate to the outcome, a guide should be assigned by the authorities of the excursion area, it is important to give students a free time interval to get to know the environment, and for these reasons, teachers, who are the providers of these, have great duties. It was revealed that well-structured assessment activities should be carried out by teachers to measure the knowledge and skills learned by students after the trip and that teachers who plan these assessment activities have a great responsibility. A well-thought-out excursion by teachers to out-of-school learning environments can help students have fun, be happy, comprehend the subject matter well, develop a sense of curiosity and develop the ability to act on their own. Considering these, teachers play a major role in the efficiency of field trips to out-of-school learning environments. Various suggestions were made within the framework of the findings obtained.

Keywords: Learning in out-of-school learning environments, Teacher role, Primary school, Field trip, Effective learning

Atıf/Cite as: Karbayaz, A. & Kurt, M. (2025). Öğretmen görüşlerine göre etkili bir okul dışı öğrenme ortamları gezisi için öğretmen rolünün incelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 863-894, <https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2025..-1452477>.

İntihal-Plagiarism/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aibuelt>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University– Bolu

¹ Sorumlu Yazar: Dr. Aytekin Karbayaz, Sivas İl Milli Eğitim Müdürlüğü, aytekinarkbayaz@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1483-5581

² Prof. Dr. Murat Kurt, Amasya Üniversitesi, Sınıf Eğitimi Bölümü, muratkurt60@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-1155-9339

1. GİRİŞ

Geleneksel eğitimde öğretim faaliyetleri, belirli bir müfredat ve zaman sınırı içerisinde sınıfta gerçekleştirilen formal yapıya sahiptir. Formal eğitim bir eğitici liderliğinde çoğunlukla okulda ve belli bir düzen dâhilinde gerçekleştirilmektedir (Eshach, 2007). Ancak formal eğitim her öğrencinin öğrenme tarzını ve ihtiyacını karşılamaya uygun değildir. Bu nedenle eğitim felsefesinde bir değişime gidilerek öğretmeni merkeze alan klasik anlayıştan öğrenciyi merkeze alan çağdaş eğitim anlayışına doğru bir değişim olmuştur. Öğrenci bu çağdaş eğitim anlayışında, gerçek yaşam ile baş başa kalarak öğrenmektedir. Kişiler gerçek yaşamdan soyutlanamaz (Kılıç, 2020). Eğitim ne kadar öğrenci merkezli olursa olsun bu süreci yönetecek olan öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenin sorumluluğu daha da artmıştır.

Öğrenciler bu gerçek yaşamda zamanının çoğunu informal yapıda olan evde, sokakta, komşuda vb. yerlerde geçirmektedir. Bu informal öğrenmeler okul dışında ve plansız, programsız şekilde gerçekleşmektedir. İnfomal öğrenme insanoğlunun hayatı boyunca dış dünya ile etkileşim kurarak ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri kazandığı öğrenmedir (Jeffery & Wandersee, 1996). İnfomal öğrenme, kendiliğinden meydana gelmekte ve içerisinde çeşitli öğrenme süreçlerini barındırmaktadır (Saraç, 2017). İnfomal öğrenme ortamları okullara göre daha çok uygulama imkânı verdiği için buralarda gerçekleştirilen öğrenmeler daha etkili olmaktadır (Cunningham & Gomez, 2021). Bu nedenle informal ortamların okulda gerçekleştirilen öğretimi desteklemesi ciddi bir kazanım olarak görülebilmektedir. Ancak informal ortamlarda gerçekleşen öğrenmeler plansız olduğu için elde edilen kazanımlar da istendik yönde olmamaktadır.

Nitelikli bir eğitim sadece okullar ile olamaz ayrıca Okul Dışı Öğrenme Ortamları (ODÖO) ile de desteklenmesi gerekmektedir (Rawal, 2019). Böylece non-formal yapıda olan ODÖO'nun öğretimde yararlanılması söz konusu olmuştur. Non-formal öğrenme ODÖO'nda planlı bir şekilde gerçekleştirilen öğretimsel faaliyetlerdir (Straus & Terenzini, 2007). ODÖO öğrencilerin ders kitaplarından ve sınıf derslerinden öte, gerçek dünya deneyimlerinden, etkinliklerinden ve topluluklarından etkileşimlerinden öğrenmelerini sağlayan, öğretime önemli faydası olan öğrenme ortamlarıdır. Non-formal öğrenme, formal öğrenme ile informal öğrenme arasında yer alan bir kavramdır (Şen, 2019). ODÖO formal, informal ve non-formal ortamlarda meydana gelen öğrenmeler arasında bir köprü özelliğindedir (Eshach, 2007). Non-formal öğrenme, formal ya da informal öğrenmenin ötesindeki oluşumlar, organizasyonlar ve alanlar olarak görülmektedir (Eshach, 2007). Tablo 1'de informal, formal ve non-formal öğrenmeler birbirleri ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 1.

İnfomal, Formal, Non-Formal Öğrenme Arasındaki Farklar (Eshach, 2007)

İnfomal Öğrenme	Formal Öğrenme	Non-Formal Öğrenme
Her ortamda meydana gelebilir.	Çoğunlukla okulda meydana gelir.	Okul dışındaki kurumlarda meydana gelir.
Destekleyici niteliktedir.	Zorlama olabilir.	Destekleyici niteliktedir.
Yapılandırılmamıştır.	Yapılandırılmıştır.	Yapılandırılmamıştır.
Kendiliğinden meydana gelir.	Önceden hazırlık yapılmıştır	Kendiliğinden meydana gelir.
İçsel güdüleme mevcuttur.	Dışsal güdüleme vardır.	İçsel güdü vardır.
Gönüllü olarak meydana gelir.	Zorunludur.	Gönüllük vardır.
Çoğunluklu öğrenci liderliğinde meydana gelir.	Eğitici liderliğinde oluşur.	Çoğunlukla öğrenci liderliğinde gerçekleşir.
Ölçme-değerlendirme yoktur.	Ölçme değerlendirme vardır.	Ölçme değerlendirme olmaz.
Davranışlarda belli bir düzen bulunmamaktadır.	Belli bir düzen dâhilinde gerçekleşir.	Davranışlarda belli bir düzen yoktur.

ODÖO sınıfta yapılan öğretimi pozitif yönde desteklemektedir (Richmond vd., 2017). ODÖO öğrencilere farklı öğrenme ortamlarında ve kendi hızlarında öğrenme fırsatı sunmaktadır. Ayrıca bu ortamlar çocukların gerçek yaşam alanlarında yer alan nesneler ile doğrudan etkileşim kurmasına izin vermekte, çocukların ilgi ve motivasyonunu pozitif yönde desteklemekte (Gambino vd., 2009; Schmoll, 2013) çocukların bir konuyu derinlemesine keşfetmelerine ve karşılaştıkları problemlere çeşitli çözümler üretmesine yardımcı olmaktadır (Dewey, 2001). ODÖO sınıfta gerçekleşmeyen öğrenme ortamları, okuldan önce ve sonra oluşan öğrenme etkinliklerinin olduğu ortamlardır (Newman, 2022). Bu tür öğrenme ortamlarına müzeler, akvaryumlar, doğal alanlar, hayvanat bahçeleri gökevlere örnek olarak verilebilir (Schmoll, 2013). Bu non-formal öğrenmenin sağlayıcısı öğretmenlerdir. ODÖO'na yönelik olan ve öğretmenler tarafından iyi planlanmış bir gezinin amacına ulaşması kaçınılmazdır. Bu nedenle ODÖO ile ilgili etkinliklerde öğretmenlerin rolü azımsanmayacak kadar önemlidir.

Temelde, ODÖO öğrencilerin bilgiyi alışılmadık, etkileşimli ve uygulamalı yollarla edinmelerine olanak tanımaktadır. ODÖO, öğrencilerin bilgiyi edinme ve deneyimleme biçimlerini zenginleştirmektedir. Öğrenciler bu ortamlarda pratik deneyimler, sosyal etkileşim ve kişisel keşifler gerçekleştirmektedir. ODÖO özellikle dezavantajlı öğrencilere daha güvenli bir öğrenme ortamı sunarak onların akademik başarısını ve kişisel gelişimini desteklemektedir (Helms vd., 2021). ODÖO modern eğitimde vazgeçilmez bir unsurdur ve öğrencilerin sadece sınıf duvarlarının ötesine geçmesini değil, aynı zamanda dış dünyayı keşfetmesini desteklemektedir. ODÖO öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirerek öğrenmeye olan ilgisini arttırmaktadır. Bu ortamlar, öğrencilerin gerçek dünya deneyimleriyle bağlantı kurmalarına ve öğrenmeyi yaşamları boyunca sürdürmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle ODÖO 'nın eğitimde kullanımına yönelik öğretmenlerin büyük destekleri bulunmaktadır. Öğretmenler sınıfını bir ODÖO'na yönelik geziye götürdüklerinde konunun öğretime, öğrenci güvenliğine ve ihtiyaçlarına yönelik birçok değişkeni göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bir ODÖO'na gerçekleştirilen gezipde öğretmenlerin rolü büyüktür çünkü iyi bir planlama yapması gerekmektedir. Yoksa gezinin kazanıma uygunluğuna, güvenliğe vb. değişkenlere dikkat edilmeden gerçekleştirilen gezilerin, eğlencenin ötesine geçememesi söz konusudur. ODÖO'na yönelik gerçekleştirilecek bir gezipde bulunan tüm bileşenlerin öğretmenler tarafından dikkate alındığında, öğrencilerin mutlu olması, eğlenmesi, öğrenmesi (Weyer, 2009), öğrendiği bilgilerin daha kalıcı olması (Wright, 2012), öğrencilerin derse yönelik başarısının artması (Kılıç, 2020) ve derse yönelik olumlu tutum geliştirmesi (Can, 2019; Özdemir, 2019) söz konusudur. İlâveten öğrenciler bu ortamlarda eğlenmekte, mutlu olmakta ve yeni fikirler üretmektedir (Can, 2019). Schmoll (2013) gerçekleştirdiği bir araştırmasında, planetaryum gezisinin öğrencilerin tutum, ilgi ve öğretimini desteklediğini ortaya çıkarmıştır (Schmoll, 2013).

ODÖO önceden de bahsedildiği gibi sınıfın dört duvarı dışında yer alan ortamlardır. Bu ortamlara yönelik ve öğretmen rehberliğinde yapılan seyahatler ise okul dışı geziler olarak tanımlanabilmektedir. ODÖO'na yönelik gerçekleştirilecek gezilerde öğretmenlere büyük roller düşmektedir.

1.1.Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Faydaları

ODÖO ile ilgili gerçekleştirilen literatür taramasında ODÖO'nun çocukları hem bireysel hem de toplumsal yönden desteklediği ortaya çıkmıştır. ODÖO çocuklara yaparak-yâşayarak öğrenme fırsatı verdiği için onlara çeşitli deneyimler yaşatmakta (Dere, 2022), çocuklar bu deneyimler sayesinde özgüven ve bağımsızlık kazanmaktadır (Demo vd., 2021). Ayrıca bu ortamlar çocuklara birlikte öğrenme fırsatı sunmakta (Walan ve Gericke, 2021; Newman, 2022), çocuklar böylece toplumsal etkileşim içerisinde olmakta (Cunningham ve Gomez, 2021) ve empati becerisi kazanmaktadır. Bahsedilen bu faydalar aşağıda açıklanmıştır.

Deneyim: ODÖO öğrencilere sadece kitaplardan değil aynı zamanda doğrudan deneyimlerden öğrenme fırsatı vermektedir. Bir biyoloji dersinde ODÖO'na yönelik bir doğa yürüyüşü sırasında biyolojik çeşitliliği gözlemlmek, öğrenilen bilgilerin sadece pekiştirmesine yardımcı olmamakta ayrıca öğrencilerin doğayı

ve çevreyi daha derinden anlamasına imkân tanımaktadır. ODÖO'nda öğrenilen bilgiler daha kalıcı olmakta (Wright, 2012), öğrencilerin başarıları artmakta (Kılıç, 2020) ve öğrencilerin derse yönelik tutumu olumlu yönde değişmektedir (Can, 2019; Özdemir, 2019). Öğrenciler ODÖO sayesinde önceden öğrendiği bilgileri hatırlayarak bu ortamlardaki zamanı daha verimli kullanmaktadır (Schmoll, 2013). Bir öğrencinin müze ziyareti, bir doğa yürüyüşü veya bir staj deneyimi, sınıf içinde öğrenilen kavramların pratikte nasıl uygulandığını görmesi açısından önemlidir.

Özgüven ve Bağımsızlık: ODÖO öğrencilerin kendi başlarına öğrenme yeteneklerini geliştirmektedir. Böylece öğrenciler kendi başlarına araştırma yapma, ortaya çıkan sorunları çözme ve yeni beceriler edinme konusunda daha fazla özgüven kazanabilmektedir. Bilim merkezlerini ziyaret eden kişiler bilime yönelik pozitif duygular geliştirmekte, daha kolay öğrenmekte ve öğrendiği bilgileri günlük hayatta kullanmaktadır (Eshach, 2007). ODÖO öğrencilere kendi kendilerine öğrenme fırsatı vermektedir. Öğrenciler bu tür deneyimler sayesinde araştırma yapma, problem çözme ve yeni beceriler kazanma konusunda daha cesur olabilmektedir. Öğrenciler ODÖO'nda kendi ilgi alanlarına ve öğrenme tarzlarına uygun öğrenme fırsatı bulduklarında, daha motive olabilmekte ve daha bağımsız hale gelebilmektedir.

Çeşitlilik ve Esneklik: ODÖO eğitim deneyimini çeşitlendirerek öğrencilere farklı öğrenme ortamlarında öğrenme şansı vermektedir. Doğal parklar, sanat galerileri, tarih müzeleri, teknoloji atölyeleri gibi birçok farklı ortam, öğrencilerin ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş öğrenme deneyimleri sunmaktadır. Bu çeşitlilik, öğrencilerin kendilerini ifade etmelerine ve çevreyi keşfetmelerine imkân verebilmektedir.

Toplumsal Etkileşim ve Empati: ODÖO öğrencilere farklı yaş gruplarından ve kültürlerden gelen insanlarla etkileşim kurma fırsatı vermektedir. Bu durum öğrencilerde empatiyi geliştirebilmekte, farklı perspektifleri anlama becerisini kazandırabilmekte ve toplumsal ilişkileri güçlendirebilmektedir. ODÖO öğrencilerin sosyalleşmesine pozitif katkısı olan ortamlardır (Şengül, 2022). Bu ortamlarda insanlar iletişim kurmaktan zevk almaktadır (Halonen & Aksela, 2019). ODÖO ayrıca öğrencilerin iş birliği yapma ve iletişim kurma gibi becerilerini desteklemektedir (Şengül, 2022). Öğrenciler bu sayede mutlu olmaktadır (Halonen & Aksela, 2019).

1.2.Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında Öğretmenin Rolü Rehberlik ve Yönlendirme

Öğretmenler, öğrencilerin ODÖO deneyimlerine rehberlik etmek ve yönlendirmekle yükümlüdür. Öğretmenler öğrencilerine ODÖO'nda nasıl etkili kaynaklar bulacağını, güvenli araştırma yöntemini, bilgiyi değerlendirmeyi ve kritik düşünmeyi öğretmektedir. Öğretmenler öğrencilerine ODÖO'nda nasıl etkin olabileceklerini göstermek için onlara ipuçları vermekte ve çeşitli stratejiler sunmaktadır. Bir eğitim-öğretim ortamında öğrencilerin kendilerini rahat hissedebilecekleri bir ortamın hazırlanması çok önemlidir (Ay vd., 2015). Öğrencilere eğlenceli gelen ODÖO'nun hazırlanmasında öğretmenlere büyük görevler düşmektedir (Ay vd., 2015; Arık, 2022). Literatürde etkili bir ODÖO'na yönelik okul gezisi için öğretmen faktörü araştırılmış ve araştırma sonuçları dört başlık altında toplanmıştır. Bu taramada öğrenciye faydası olan faaliyetler göz önünde bulundurulmuştur.

İlgi Alanlarına ve İhtiyaçlara Uygun Kaynak Sağlama: Öğretmenler, öğrencilerin ilgi alanlarına ve ihtiyaçlarına uygun kaynakları sağlamak için çaba göstermelidirler (Uğurlu, 2022). Bunlara kitaplar, makaleler, videolar, etkinlikler ve topluluk kaynakları örnek verilebilir. Öğretmenler öğrencilerin öğrenme süreçlerini destekleyecek ve onları motive edecek kaynaklar sağlayarak onların ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir.

İlham ve Motivasyon Sağlama: Öğretmenler öğrencilerinin ilgi duyduğu konuları keşfetmelerine ve öğrenmenin yaşam boyu süren bir macera olduğunu kavramalarına yardımcı olmaktadır. ODÖO'na yönelik etkinlikler sayesinde öğrencilerin merak duygusu artmaktadır (Demirtaş vd., 2021). ODÖO'nda öğrenciler mutlu olmaktadır (Griffin, 1994).

Geri Bildirim ve Değerlendirme: ODÖO'nda gerçekleştirilen öğrenme deneyimleri sırasında öğretmenler öğrencilere geri bildirim vererek onlara değerlendirme yapma şansı verebilmektedir. Öğretmenler gerçekleştirilen gezilerden sonra geziler ile ilgili elde edilen verileri öğrencilerle beraber analiz ederek

onların sorularına cevap aramaktadır (Schmoll, 2013). Geri bildirim sayesinde öğrenciler deneyimlerini daha derinlemesine anlamakta ve gelecekteki öğrenme fırsatlarına kendilerini daha iyi hazırlamaktadır. Geri bildirimler ayrıca öğrencilere kendilerini nasıl geliştirebileceklerini ve başarılarını nasıl görebileceklerini öğretmektedir. ODÖO sayesinde öğrenciler sorduğu soruların cevabını hemen almaktadır (Küçük, 2020). Öğretmenler öğrencilerine gezi ile ilgili dönütler vermektedir (Storksdieck, 2007).

İş birliği ve Ortaklık Oluşturma: Öğretmenler öğrencilerle birlikte çalışarak onların ODÖO'na yönelik deneyimlerini daha zengin hale getirebilmektedir. Öğretmenler öğrencilerinin ilgi alanlarını, güçlü ve zayıf yanlarını anlamak için onlarla sürekli iletişim halinde olması gerekmektedir. Ayrıca öğretmenler öğrencilerle birlikte etkinlikler düzenleyerek onlarla iş birliği içerisinde olması gerekmektedir. Öğrenciler ODÖO'nda nesneler ile etkileşim kurmakta, yaparak-yaşayarak öğrenmekte, önceki öğrendiği bilgileri kullanarak yeni öğrendiği bilgileri anlamlandırmaktadır (Stanford vd., 2018).

ODÖO'na yapılan gezilerin başarısı öğretmenler tarafından planlanan gezi öncesi, gezi sırası ve gezi sonrasında gerçekleştirilmesi gereken bazı hazırlıklara bağlıdır (Jarvis & Pell, 2005):

- **Gezi Öncesi:** Gezi öncesinde gezinin amacı ve gezinin nerede gerçekleştirileceği belirlenmeli, imkân varsa gezi yeri önceden ziyaret edilerek nelere dikkat edileceği öğrenilmeli, alandan rehber görevli talep edilmeli ve gezi öncesinde bilgilendirme toplantısı yapılmalıdır (Schmoll, 2013). Bir okul alanı gezisi sınıfta hazırlık ile başlar bir tür takip ile sona erer ve her ikisinin de kapsamı-kalitesi tüm saha gezisinin öğrenme potansiyelini güçlü bir şekilde etkileyen yapıya sahiptir (DeWitt, & Wagner, 2022). Gezinin amacının konuşulması, ziyaret öncesinde yapılabilecek etkinliklerin belirlenmesi ve ziyaret öncesi öğrencilerin bir beklentisinin olup olmadığının öğrenilmesi önemlidir (Eshach, 2007). Gezi öncesi yapılacak hazırlıklar sayesinde öğrenciler bilişsel ve duygusal açıdan daha aktif olmaktadır (Eshach, 2007). ODÖO'na gitmeden önce bu ortamlar insanlara tanıtılmalıdır (Costencu, 2014). Gezi öncesinde öğrencilere ait tıbbi bilgi ve personel iletişim formunun doldurulması ve geziye yönelik iyi bir planlamanın yapılması gerekmektedir (Hendricks vd., 2017).

Gezi Sırasında: Gezi anında gezi ile ilgili kurallar öğrencilere hatırlatılmalı, öğrenme süreçlerini içinde barındıracak şekilde güzergâh tespit edilmeli, gerekli olan materyaller geliştirilmeli ve gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır (Hendricks vd., 2017). Öğrenme etkilerinin sürdürülmesini sağlamak için, okul dışı öğrenme ortamlarının sağlayıcıları, sınıf öncesi veya sonrasında kullanılmak üzere öğrenme materyalleri oluşturmalıdır (Asylbekov & Wagner, 2022).

- **Gezi Sonrasında** öğrencilerin gezi ile ilgili ne öğrendiklerini anlamak için anket yaptırılır (Achen vd., 2019). Etkili bir öğrenme için çalışma kâğıtları kullanılır (DeWitt & Storksdieck 2008).

ODÖO'na yönelik etkili bir gezi, yapılan iyi bir planlamaya ve hazırlığa bağlıdır. Bu planlama ve hazırlık doğrultusunda gezinin amacına ulaşması söz konusudur. Bu hazırlığın en önemli sağlayıcısı ise öğretmenlerdir. Bu nedenle öğretmenlerin rolü büyüktür. "ODÖO'nda öğretmenler" ile ilgili yapılan literatür taramasında çeşitli çalışmalara rastlanmıştır. Ay vd. (2015) çalışmasında öğrencilerin ODÖO'nda aktif olması gerektiğini ve bu nedenle gezi öncesi, gezi sırası ile gezi sonrasında öğretmenlere büyük görev düştüğünü ortaya çıkarmıştır. Şahin ve Atbaşı (2020) ODÖO'na yönelik gerçekleştirilen bir alan gezisinde öğretmenler tarafından oluşturulan olumlu okul ikliminin öğrencilerin başarısını arttırdığını bulmuştur. Lucas (2000) yaptığı bir çalışmada, a-Öğretmenlerin alan gezileri ile ders programı arasında bağ kurduğunu, öğretmen rehberliğinde gerçekleştirilen alan gezileri sayesinde öğrencilerin gerçek deneyimler yaşadığını, b-Yaşanan bu deneyimler sayesinde öğrencilerin gelecekteki öğrenmelerine pozitif etkisinin olduğunu, c-Öğretmenler alan gezileri sayesinde öğrencilerinin ilgisi ve motivasyonu arttığını, d-Alan gezilerinde öğretmenler öğrencilerin daha fazla durumu keşfetmelerine yardımcı olduğunu, e-Öğretmenler öğrencilerine sınıf dışına gittiklerinde birçok rutinin dışına çıkmasını sağladıklarını, f-

Öğretmenler öğrencilerine okul duvarlarının dışındaki alan gezileri sayesinde hayat boyu öğrenme fırsatı sunduklarını, g-Öğretmenler öğrencilerine alan gezilerinde pozitif deneyimler yaşamalarını sağladıklarını ve onlara eğlenecekleri ortamlar sunduklarını bulmuştur. Öğretmenler uygun stratejileri modelleyerek öğrencilerinin öğrenmesini desteklemektedir (Schmoll, 2013). Uğurlu (2022) bir çalışmada öğretmenlerin rehber olduğu alan gezilerinde öğrencilerine işbirlikçi ve bireysel öğrenme fırsatı tanıdığı ve öğrencilerinin motivasyonu arttığını bulmuştur. Sarıgül (2021) bir çalışmada öğretmenlerin gezi öncesinde öğrencilerin sosyal becerilerinin gelişmesi için herhangi bir hazırlık yapmadıklarını, gezi sonrasında gezinin değerlendirilmesinde sözel değerlendirme yaptıklarını bulmuştur. Demirtaş ve Çayır'a (2021) göre öğretmenler geziden önce yeterince bir planlama yapmadıkları için gezi amacına ulaşamamaktadır. Arık (2022) yaptığı bir çalışmada gezi sırasında öğrencilere zarar gelebileceği düşüncesi ile öğretmenlerin ODÖO'na gezi düzenlemek istemediğini bulmuştur. Şimşek ve Kaplan (2022) yaptığı bir çalışmada öğretmenlerin gezi organizasyonu ve gezinin düzeni ile daha çok ilgilendiğini, bu nedenle öğretmenlerin gezi ortamında öğrenme fırsatlarını ihmal ettiğini bulmuştur. Griffin (2004) çalışmada öğretmenlerin ODÖO'na gerçekleştirdiği gezileri kazanımlarla eşleştirmedeğini ve onların nadiren etkinlikler düzenlediğini bulmuştur. Kisiel (2003) çalışmada gezilerle ilgili öğretmenlerin planlama yapmada yetersiz olduğunu bulmuştur. Şimşek ve Kaplan (2022) çalışmada öğretmenlerin ODÖO ile ilgili yeterince bilgisinin olmadığını, bu ortamlarda hangi öğrenme tekniklerini kullanacağını ve derslerle nasıl ilişkilendireceklerini bilmediklerini bulmuştur. Aydoğdu vd. (2023) çalışmada sınıfını ODÖO'na götüren öğretmenlerin ODÖO ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı ortaya çıkmıştır. Jarvis ve Pell (2005) çalışmada iyi bir ODÖO gezisinde öğretmen faktörünün çok önemli olduğunu bulmuştur. DeWitt ve Storksdieck'e (2008) göre bir okul dışı gezisinde öğretmenler teşvik edilir; (a) gezi öncesinde ortama aşina olmaya, (b) öğrencileri ortama ve gündeme yönlendirmeye ve öğrenme hedeflerini netleştirmeye, (c) ziyaret öncesinde müfredat hedefleriyle uyumlu etkinlikler planlamayı (d), öğrencilere çevreyi keşfetmeleri için zaman tanımayı, (e) müfredatı destekleyen faaliyetleri planlamayı ve ayrıca ziyaret sırasında ortamın benzersizliğinden faydalanmayı, (f) ziyaret sonrası sınıf ziyaretlerini planlamayı ve okul gezisi deneyimini pekiştirmek için öğrencilere fırsat tanımadır.

Yapılan literatür taramasında sınıfını geziye götüren öğretmenlerin ODÖO ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmüştür. Bir gezinin gerçekleştirilmesinde hem zaman hem de maddi kaynak açısından ciddi kayıplar söz konusudur. Dersle ilgili kazanımların geziler konusunda yeterli bilgiye sahip bir öğretmen tarafından ODÖO'nda gerçekleştirilmesi etkili bir öğrenmenin kaynağı olarak görülebilir. Çünkü gezinin dersin kazanımı ile eşleştirilmesinden gezinin değerlendirilmesine kadar ki geçen süreçte yapılacak çalışmaların özenli bir şekilde planlanması gerekmektedir. Bunun için ODÖO ile ilgili yeterli bilgiye sahip öğretmenlerin olması gezinin etkili gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Bu açıdan düşünüldüğünde sınıfını ODÖO'na götürecek öğretmenler için bu çalışmanın yol göstereceği değerlendirilmektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Öğretmen görüşlerine göre, etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisinde öğretmenlerin neler yapabileceğini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırmanın problem cümlesi, etkili bir okul dışı gezisi için öğretmenler neler yapmalıdır?

Alt Problemler:

- 1-Etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisi için, öğretmenlerin gezi öncesinde yapması gereken faaliyetler nelerdir?
- 2- Etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisi için, öğretmenlerin gezi sırasında yapması gereken faaliyetler nelerdir?
- 3- Etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisi için, öğretmenlerin gezi sonrasında yapması gereken faaliyetler nelerdir?

1.2. Araştırmanın önemi

İnsanoğlu doğadan kopuk bir şekilde yaşayamaz. Çünkü canlıların tüm ihtiyaçları doğadan karşılanmaktadır. Bu bağlamda doğanın anlaşılması için doğa ile içi içe olarak doğada bulunan nesnelerin incelenmesi gerekmektedir. Doğal çevrede sınırsız sayıda bilimsel kanıt yer almaktadır (Dewey, 1929). Eğitimin hayatın kendisi olduğu düşüncesi non-formal yapıda olan ODÖO'ndan biri olan çevre ile desteklenmesi eğitim açısından önemlidir. ODÖO sınıfta yapılan eğitimi desteklemektedir (Richmond vd., 2017). Bu nedenle dersin kazanımlarının öğrenciye öğretilmesi, öğrencinin ders işlerken mutlu olacağı ve ilgisini çekeceği etkinliklerin yapılması önemlidir. Öğrenciler ODÖO'nda mutlu olmaktadır. Bu tür öğrenme çevrelerinin popüler olmasının nedenlerinden biri de öğrencinin ilgisini çekmesidir (Schmool, 2013). ODÖO'na yapılan alan gezileri ile öğrencilerin konuyu öğrenmesinin yanında mutlu olması da söz konusudur (Eshach, 2007). ODÖO'nda gerçekleştirilen gezilerin öğrencilerin hem bilişsel hem de duygusal yönüne pozitif katkısı bulunmaktadır (DeWitt & Storksdieck, 2008). Öğrencilere değerli olduğunu hissettiren ve sorumluluk almalarını olanak veren etkinliklerin gerçekleştirilmesi dikkate değerdir. Bu etkinliklerin yapıldığı ve öğrenmeye faydası olan yerler ODÖO'dır. ODÖO'nda işlenen dersler, öğrencinin ilgisini çekerek öğrenmenin daha etkili olmasını desteklemektedir. ODÖO'nun birçoğu öğrencilerin informal ve formal öğrenmesi arasındaki bağı güçlendirmektedir (Schmoll, 2013). Ancak bazı öğretmenler güvenlik ve ekonomik yetersizlik gibi durumları öne sürerek ODÖO'na gezi düzenlememektedir (Gürbey vd., 2022). Ayrıca öğretmenler amaçsızca öğrencilerini ODÖO'na götürdükleri için öğrencilerin bu yerlerde ilgisi kaybolmakta, sorulan sorulara yanlış cevap vermekte ve böylece gezi hedefine ulaşamamaktadır (Eshach, 2007). Bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı, öğretmenin rolünün yeterince ele alınmamasıdır. Bu çalışmanın sınıfını ODÖO'na götürmek isteyen öğretmenlere yol göstereceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın yöntemi, çalışma grubu, verilerin toplanması, analizi, geçerlilik ve güvenilirlik ile etik kurul onayı alt başlıkları yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı içerisinde yer alan olgubilime göre desenlenmiştir. Olgubilim araştırılmak istenen olguyu deneyimleyen insanlardan o olgu ile ilgili bilgi toplanmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Olgubilim, konu ile ilgili insanların deneyimlerinde derinlemesine bilgilerin toplanmasıdır (Creswell, 2014).

2.2. Araştırmanın çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu ölçüt örnekleme seçme yöntemine göre tespit edilen ve sınıfını en az bir defa okul dışına geziye götüren 14 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Ölçüt örnekleme seçme yöntemi, araştırmacının önceden belirlediği birtakım ölçütlerini yerine getiren durumların çalışılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Katılımcıların demografik bilgisi Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.*Katılımcıların Demografik Bilgisi*

Katılımcılar	Cinsiyeti	Okulun Yeri	Yaş	Kıdem	ODÖO'na Götürme Sayısı
K 1	Erkek	İlçe Merkezi	25	22	2
K 2	Kadın	İl Merkezi	39	16	8
K 3	Kadın	İl Merkezi	39	14	3
K 4	Kadın	İl Merkezi	37	16	5
K 5	Erkek	İl Merkezi	43	20	6
K 6	Kadın	İl Merkezi	40	14	12
K 7	Kadın	İl Merkezi	45	22	6
K 8	Erkek	İl Merkezi	36	13	8
K 9	Kadın	İl Merkezi	42	20	5
K 10	Kadın	İl Merkezi	51	16	2
K 11	Erkek	İlçe Merkezi	33	10	3
K 12	Kadın	İl Merkezi	41	20	1
K 13	Erkek	İl Merkezi	42	19	1
K 14	Kadın	İl Merkezi	39	17	10

Tablo 2 incelendiğinde; katılımcıların 9'u kadın 5'i erkek olduğu, katılımcıların yaş aralığının 25-43 arasında değiştiği, mesleki kıdemlerinin 10-22 yıl arasında farklılaştığı, iki katılımcının İlçede, 12 katılımcının ilde görev yaptığı, sınıfını geziye götürme sayısının 1-12 arasında değiştiği görülmektedir.

2.3. Veri toplama araçları ve süreci

Bu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılarak toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan 12 soru çalışmanın sorularına yanıt arayabilecek şekilde hazırlanmıştır. Hazırlanan form sınıf öğretmenliği alanında Dr. unvanına sahip iki hocaya gösterilmiş ve birinci hoca üç ve dördüncü soruların soru kökünü, ikinci araştırmacı ise 12. sorunun çıkarılarak önerdiği sorunun dâhil edilmesini önermiştir. Sonrasında elde edilen görüşme formu bir sınıf öğretmenine uygulanmış, böylece formu cevaplama süresinin yaklaşık 30 dakika sürdüğü ve soruların anlaşılabilirliğinin yeterli olduğu görülmüştür. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, önceden hazırlanan soruların yer aldığı ve ihtiyaç doğrultusunda ilave soruların sorulduğu, olgu ile ilgili derinlemesine bilgi toplamak için sonda soruların da sorulabildiği ve istendiğinde soru sırasının değiştirilebildiği bir formdur (Yıldırım & Şimşek, 2018). Birinci araştırmacı tüm katılımcılar ile görüşmeleri yüz yüze gerçekleştirmiştir.

2.4. Verilerin analizi

Yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler sırasında katılımcıların yanıtları bilgisayar Word programına yazılmıştır. Sonrasında katılımcıların yanıtlarının yer aldığı Word dosyaları NVivo bilgisayar paket programına aktarılmıştır. Öncelikle program üzerinden veri dosyaları açılarak incelenmiştir. Sonrasında yanıtlar içerik analizi yöntemi ile soru soru analiz edilerek yorumlanmıştır. Analiz sırasında önce kodlar, sonra kategorilere ve en sonunda temalara ulaşılmıştır. Bu çalışma kapsamında sınıf eğitimi alanında

uzman iki Dr. unvanına sahip öğretmenlerce tüm kodlamalar ayrı ayrı yapılmış ve kodlayıcılar arasındaki benzerlik, birinci temada %83, ikinci temada %82, üçüncü temada %84, dördüncü temada %85, beşinci temada %84, altıncı temada %83, yedinci temada %82, sekizinci temada %84, dokuzuncu temada %84, onuncu temada %83, 11. ve 12. temalarda ise yaklaşık %87 oranında benzerliğe ulaşılmıştır. Ardından oluşturulan kod, kategori ve temalar iki Dr. unvanına sahip hoca tarafından incelenmiştir. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin %80'dan az olmaması beklenmektedir (Miles & Huberman, 1994). Benzer olmayan kodlara birinci temada yer alan birinci görüşme sorusu için örnek verilecek olunursa; görüşme sorusu 1; Geziye gidilecek yeri nasıl belirlersiniz? açıklayınız şeklindedir. Farklı kodlar: aile talebi, yaşa uygunluk, ekonomiklik, kalıcılık, motivasyon...

2.5. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Nitel verilerin analizinde geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için birtakım yöntemlerden yararlanılmış olup, bunlar aşağıda sunulmuştur:

- İnanırlılık için uzun süreli etkileşim, uzman incelemesi ve katılımcı teyidi gerçekleştirilmiştir. Birinci araştırmacı çalışma kapsamında katılımcılar ile görüşmüştür. Katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde gerçekleştirilen analizlerden sonra ortaya çıkan kod, kategori ve temalar, alanında uzman iki hoca tarafından incelenerek analiz edilmiş ve benzer kodlara ulaşılmıştır. Ayrıca ortaya çıkan temalar katılımcılarla paylaşılmış ve gerekli teyitler alınmıştır.
- Aktarılabirlik için amaçlı örnekleme yöntemine göre katılımcıların tespit edilmesi ve ayrıntılı betimlemenin yapılmasıdır. Sınıfını en az bir defa geziye götüren katılımcılar ölçüt örnekleme seçme yöntemine göre tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların ifadeleri araştırma raporunda doğrudan yer almıştır.
- Tutarlılık için veri toplama aracının oluşturulması, verilerin elde edilmesi süreçlerine ve verilerin analizine hassas davranılmasına çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlandıktan sonra alanında uzman iki hocaya gönderilmiş ve onların görüşleri alınmıştır. Birinci araştırmacı tarafından sınıf öğretmenlerinin yanıtları Word dosyasına yazıldıktan sonra NVivo bilgisayar paket programına aktararak içerik analizi ile soru soru analiz edilmiş ve sonrasında yorumlanmıştır.
- Teyit edilebilirlik için görüşme formları dosyalanarak ham veriler koruma altına alınmış, verilerin analizi sürecinde yapılan tüm kodlama ile notlar arşivlemiştir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Verilerin analizi sonucu ortaya çıkan kod ve temalar alanında uzman iki hoca tarafından ortaya çıkardığı kod ve temalara paralel olduğu görülmüştür.

2.6. Araştırmanın etik izni

Yapılan bu çalışmada "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbirisi gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 26.02.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-50704946-100-401024

3. BULGULAR

Bu bölüm araştırma sorularına yanıt aranacak şekilde oluşturulmuştur. Görüşme formunun ilk dört sorusu araştırmanın birinci sorusuna, 5-8 soruları araştırmanın ikinci sorusuna ve 9-12 soruları ise araştırmanın üçüncü sorusuna yanıt aranacak şekilde hazırlanmıştır.

Görüşme sorusu 1; Geziye gidilecek yeri nasıl belirlersiniz? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3.

Geziye Gidilecek Yerin Belirlenmesi Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Geziye Gidilecek Yerin Belirlenmesi	Kazanıma uygun olması	gezinin amacı, kapsayıcı, müfredata uygun, konuya uygun	10	"Gezinin hangi amaçlara uygun olduğu, öğrencilerime ne kadar faydalı olacağı, yaş gurubumuz için uygun olup olmadığı, ulaşımın kolaylığı, güvenliği ile ilgili konulara göre gidilecek yeri belirlerim." (K7) "Ders planlarında okul dışı ortamlarda anlatılması gereken bir konu varsa, plana dâhil etmeye çalışırım. Genellikle kazanım doğrultusunda ilerlerim." (K6)
	Öğrenci gelişimine uygun olması	faydalı, gelişime uygun, turistik, kazanım tarihi, kültürel, doğal yerler, kalıcı öğrenme	6	"Öğrencilerin yaşına uygun, ulaşımı kolay hem eğlenip hem öğrenecekleri yerlere götürmeyi tercih ederim." (K9) "...Öğrenci ihtiyaç ve dersin durumuna göre" (K13)
	Güvenilir olması	güvenli	4	"...tarihi, kültürel ve doğal güzellik olarak bir albenisinin olması en önemlisi güvenliğin sağlanmasının kolay olması en önemli kriterlerimdir." (K11) "Öğrenciler için ekonomik, güvenli ve eğlenceli olmasına dikkat ederim" (K2)
	Eğlenceli yer olması	eğlenceli	2	"Öğrencilerin eğleneceği yer olmasına dikkat ederim. Tüm öğrencilere hitap edecek olmasına dikkat ederim." (K4) "Öğrenciler için ekonomik, güvenli ve eğlenceli olmasına dikkat ederim" (K2)
	Kolay ulaşılabilir olması	okula yakın, ulaşımı kolay, ekonomik	2	"Yerleşim yerine yakınlık, ulaşımında kolaylık, günübirlik git-gel için uygunluk..." (K11) "..., ulaşımın kolaylığı..." (K7)

Bu soru analiz edildiğinde, Geziye Gidilecek Yerin Belirlenmesi Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 3’den bakıldığında, katılımcıların çoğunluğu (10) geziye gidilecek yerin dersin kazanımına uygun olması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca katılımcıların altısı geziye gidilecek yerin öğrenci gelişimine uygun olması ve dört katılımcı ise geziye gidilecek yerin güvenilir olması gerektiğine dikkat çekmiştir. İkişer katılımcı ise gezi yerinin eğlenceli ve kolay ulaşılabilir olmasına dikkat çekmiştir.

Görüşme sorusu 2; Geziye gidilecek yeri belirledikten sonra bu yerle ilgili neler yaparsınız? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4.

Gezi Yeri ile İlgili Yapılacaklar Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Yeri ile İlgili Yapılacaklar	Bilgi toplanması	araştırma yapma, önceden ziyaret, ön araştırma, yetkili ile konuşma, randevu alma, içerik öğrenme, katkı, vizyon,	13	"Bu yere en kolay ve en güvenli şekilde nasıl gidilir, bu yerin eğitim vizyonuma ve çocuklara katkısı ne olabilir, burayı bize en iyi kim tanıtabilir? Bu sorulara cevap bulmaya çalışırım." (K11) "Öncelikle randevu ayarladıktan sonra öğrencilerime konu ile ilgili bir araştırma yapıp sunum yapmalarını isterim. Kütüphane gibi kurumlara gezi düzenlendiyse gidilecek yerin kurallarını öğrencilerimle bulmaya çalışır, gezi kafilesinin kendi oluşturduğu kurallara uymasını beklerim." (K14)
		planlama, ortam düzenleme, fiziki şartlar	3	"Gezilecek yer ile ilgili ön araştırma yaparım. İlk önce kendim gezerim ne kadar zamanda neler yapacağımı planlarım." (K3) "Bu yerle ilgili bir araştırma yaparım. Genellikle gidilecek yerdeki görevlileri arayıp bir ön görüşme yaparım. Yapmamız gerekenleri ve gezideki planlamayı ilgili kişiden öğrenirim." (K7)
	İzin alınması	izin alma	1	"...Gideceğimiz yer bir kamu veya özel kuruluş ise o kamu kuruluşun amirinden izin ve bilgi alabilirim." (K1)
	Öğrencilerin ve velilerin bilgilendirilmesi	veli görüşmesi, not etme, bilgi verme, alanın kurallarını öğrenme	1	"Çocuklara neler görebileceklerini, gezinin amacını, neleri gözlemlediklerini not etmelerini söylerim." (K12)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Yeri ile İlgili Yapılacaklar Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 4'den bakıldığında, katılımcıların çoğu (13) gezi yeri ile ilgili bilgi toplanması gerektiğine dikkat çekmiştir. Ayrıca üç katılımcı geziye gitmeden önce iyi bir planlama yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Birer katılımcı ise gezi ile ilgili izin alınması ve velilerin bilgilendirilmesi gerektiğinden bahsetmiştir.

Görüşme sorusu 3; Geziye gitmeden önce gezi ile ilgili öğrencileri bilgilendirmeye yönelik neler yaparsınız? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 5'de sunulmuştur.

Tablo 5.

Gezi Öncesi Öğrencilerin Bilgilendirilmesine Yönelik Çalışmalar Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Öncesi Öğrencilerin Bilgilendirilmesine Yönelik Çalışmalar	Öğrencilerin bilgilendirilmesi	gezi planı, kısa bilgilendirme, not defteri, gezinin amacını açıklama, güdüleme, fayda, yapılması gerekenler, merak, ödev verme	13	"Geziye gitmeden önce öğrencilere gezi planından bahsederim. Örneğin gezi için nereye, nasıl gidileceği, gezi süresi, maliyeti, güvenliği, öğrenci sayısı, veli izinleri ve gerekli üst birimlerden izinlerin alınmış olması gerekir. " (K1) "Gezi tarihi, rotası, süresi ve yapılacak aktiviteler hakkında öğrenci ve velileri bilgilendirmek amaçlı bir toplantı düzenleyip bütün detayları anlatırım. Merak edilen ve kafaya takılan bütün soruları cevaplarım." (K11)
	Broşür, videolar vb. hazırlanması	broşür, video, kurallar	5	"...Broşür, tanıtım videosu veya öğretmenin bilgilendirmesi gereklidir. Veli izni mutlaka olmalıdır. Öğrencinin merakını harekete geçirmek gerekir." (K6) "...Gidilecek yer ile ilgili video izletip fotoğraflarla anlatırım. Bu ziyaretin bizlere sağlayacağı faydaları vurgularım." (K7)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Öncesi Öğrencilerin Bilgilendirilmesine Yönelik Çalışmalar Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 4'ten bakıldığında, katılımcıların çoğu (13) öğrencilerin bilgilendirilmesi gerektiğini açıklamıştır. Beş katılımcı ise broşür, video vb. hazırlanmasının iyi olacağını vurgulamıştır. ODÖO'na çıkılmadan önce gidilecek yerin özellikleri ve kuralları öğrencilere anlatılması önemlidir. Çünkü arı, mantar vb. alerjisi olan bir çocuğun alerjiye neden olan canlı ya da nesnelerle dolu bir yere gitmesi tehlikelidir.

Görüşme sorusu 4; Gezi öncesinde öğrenci ihtiyaçlarını karşılamak adına neler yaparsınız? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

Gezi Öncesi Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Yönelik Çalışmalar Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Öncesi Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Yönelik Çalışmalar	Planlama yapılması	toplantı, bilgi verme, tanıtıcı kartlar, fizyolojik ihtiyaçlar, tedarikli olma, hatırlatma, velileri bilgilendirme, araç ayarlama, güvenlik	12	"Gezi öncesinde öğrenci ihtiyaçlarını belirlemek için geziye gidecek öğrenci velileriyle bir toplantı yaparım. Gezinin yerine, süresine, mevsimine göre ihtiyaç duyacakları kıyafet hazırlamalarını, öğrencilerin alerjik durumlarının olup olmadığına, gezi sırasında kaybolma riskine göre öğrenci tanıtıcı kart yapmalarını sağlayabilirim." K1) "...Gezi esnasında herhangi bir eksik çıkmaması için önceden bir ihtiyaç listesi hazırlayıp her detayı hesaplamaya çalışırım. (K11)
	Yardım edilmesi	gönüllü veli, destek, ihtiyaç listesi, yardım, maddi hazırlık	4	"Her öğrenci kendi ihtiyacını karşılar. Karşılayamayacak durumda olanlar, gönüllü veliler tarafından ihtiyaçları giderilir." (K5) "Velilerle iş birliği yaparak gezinin içeriğine göre varsa maddi hazırlıklar, minimum gereklilikler ile ilgili hazırlık yaparım." (K13)
	Öğrencilere eğlenceli etkinliklerin yapılması	faaliyetler, etkinlikler	1	"Görsellerle desteklerim. Drama, şarkı, parmak oyunu vb. ile pekiştirmeler yaparım" (K10)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Öncesi Öğrenci İhtiyaçlarını Karşılama Yönelik Çalışmalar Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 6'dan bakıldığında, katılımcıların çoğu (12) iyi bir planlama yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca dört katılımcı maddi durumu iyi olmayan çocuklara yardım edilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Bir katılımcı ise ODÖO'nda eğlenceli etkinliklerin planlanması gerektiğinden söz etmiştir.

Görüşme sorusu 5; Gezinin etkili geçmesi için gezi sırasında neler yaparsınız? Açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7.

Gezi Sırasında Yapılacaklar Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Sırasında Yapılacaklar	Plana uyulması	plana uyma, alanı önceden gezme, yönetme, gözlem, yoklama yapma	6	"Gezinin etkili geçmesi için gezi planına uyulması gerekir. Gezi yapılacak yerin daha önceden geziyi yapan öğretmen tarafından bilinmesi de önemlidir..." (K1) "Gittiğimiz yerin tüm imkânlarından yararlanmaları için gerekli olan süreyi iyi kullanmaya çalışırım..." (K14)
		rehber ayarlama, bilgilendirme, yardım isteme, uyma	6	"Gezi esnasında etkili ve zamanında rehberlik yararım. Tanıtılması gereken bölüm ve yerler var ise tanıtımının yapılmasını sağlarım." (K13) "Gezi sorumlusu varsa müze yerlerinde yardımcı olmalarını isterim. Kendim de bilgilendirmeler yaparım." (K2)
	Öğrencilere serbest bir zaman aralığının verilmesi	nesnelere dokunma, oyun oynama, eğlenme, mutlu olma, drama, dans	4	"... Ortam müsaitse oyun oynamalarına izin veririm. " (K10) "Gezi boyunca her detayı çocuklar için etkili ve eğlenceli kılarak çocuklar için mutlu anılar oluşturmaya çalışırım." (K11)
		Konu ile ilgili sorular sorulması	4	"...Ara ara sorular sorarım." (K7) "Gezi sırasında yetkililerin bilgilendirmesi dışında, konu ile ilgili belli sorular sorarım." (K6)
	Broşür ve çalışma kağıtlarının hazırlanması	gözlem formu	2	"Gezilecek yerin özelliğine göre drama, gezi-gözlem formları, dans, ritim gibi etkinliklerle desteklerim" (K12) "...Gerekli uyarıcılar hazırlarım. " (K4)
		Öğrencilerin not alması	2	"...Gezi esnasında notlar tutulmasını sağlarım." (K13) "Not defterlerine not almalarını isterim..." (K8)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Sırasında Yapılacaklar Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 6’dan bakıldığında, katılımcıların altısı plana uyulması gerektiği ve katılımcıların altısı alanda bulunan çocukları rehberin gezdirmesinin iyi olacağını vurgulamıştır. Ayrıca dörder katılımcı gezi sırasında çocuklara serbest bir zaman aralığının verilmesinin iyi olacağını ve konu ile ilgili sorular sorularak öğrencilerin dikkatinin çekilmesinin gerektiğini açıklamıştır. İkişer katılımcı ise ODÖO’nda çeşitli çalışma kâğıtlarının öğrencilere yaptırılması ve öğrencilerin bu ortamlarda not alması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Görüşme sorusu 6, Gezi sırasında sizce nelere dikkat edilmelidir? Niçin? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.

Gezi Sırasında Dikkat Edilecekler Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Sırasında Dikkat Edilecekler	Çocukların güvenliğine dikkat edilmesi	güvenlik, kurala uyma, sıra, düzen, yoklama, tedbir, kaza	14	"Öğrencilerin güvenliğine dikkat ederim." (K2) "...Güvenlikle ilgili kuralara, resim çekme veya resim çekmeme gibi...." (K1)
	Plana uyulması	süre, plan, uyarma, temizlik, kazanım,	8	"Gezi sırasında süreye dikkat edilmelidir. Çünkü geziler planlı yapılan turlardır. Örneğin müzeye bir gezi yapılmışsa başka gezi grupları da gelebilir..." (K1) "...Öğrencilerin kurallara uymadıklarında ne gibi sonuçları olacağını önceden anlatırım." (K5)
	Öğrencilere eğlenceli bir ortam sağlanması	eğlenme, mutluluk, keyif	2	"...Bir diğer önemli husus gezinin esas amacı olan çocukların mutlu olması ve eğitici bir süreç yaşamalarıdır." (K11) "...Eğlenmeleri önemlidir." (K3)
	Fizyolojik ihtiyaçların giderilmesi	tuvalet, yemek, su, ihtiyaç, yaşına uygun	1	"...Öğrencilerin beslenme, su veya boşaltım gibi fizyolojik ihtiyaçlarına da dikkat edilmelidir." (K1)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Sırasında Dikkat Edilecekler Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 7’den bakıldığında, katılımcıların çoğu (14) çocukların güvenliğine dikkat edilmesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Katılımcıların sekizi hazırlanan plana uyulması gerektiğini vurgulamıştır. İki katılımcı ODÖO’nda eğlenceli bir ortam sağlanması ve öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde hazırlıklı olunması gerektiğine dikkat çekmiştir.

Görüşme sorusu 7; Öğrencilerin geziye odaklanması için sizce gezi sırasında neler yapılmalıdır? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 9'da sunulmuştur.

Tablo 9.

Öğrencilerin Geziye Odaklanması Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Öğrenci Geziye Odaklanması	Öğrencilere araştırma-inceleme görevi verilmesi	Araştırma-inceleme, ödev, soru sorma, soru kâğıdı, materyal, küçük görevler	7	"Öğrencilerin geziye odaklanması için onlara gezi ile ilgili bir araştırma-inceleme görevi verilebilir. Gidilen yer öğrencilerin önceden gitmedikleri yer olduğu için odaklanmaları kolay olacaktır..." (K1) "...Etkinliğe çocuk dâhil edilmelidir. Küçük görevlerle öğrencinin dikkati sağlanmalıdır." (K14)
	Öğrencilere gezi konusu ile ilgili çeşitli soruların sorulması	soru sorma, dönüt	4	"Gezi sonunda dönüt alınacağı, gezinin amacına uygun hareket edilmesi gerektiği hatırlatılmalıdır" (K9) "Belli aralıklarla uyarılar yapılabilir. Öğrencilerin ilgilerini çekecek yerlere odaklanmaları sağlanabilir" (K7)
	Oyun ortamının oluşturulması	ilginç etkinlikler planlama, uyarılar yapılması	4	"...ve eğlenceli bir hal alması için etkinlikler yapılabilir " (K12) "Eğlenceli etkinlikler seçilmelidir..." (K14)
	Gezi alanında bir rehber ayarlanması	rehber, anlatma, bilgi verme, alan anekdot	3	"Gezilecek alanı iyi bilen oraya hâkim rehberlerden yardım almak, gezi bölgesiyle ilgili ilginç tarihi anekdotlar paylaşmak öğrencileri odaklamaya yardımcı olabilir" (K11) "Gezide rehber varsa rehber ayarlanmalı. Öğretmen gezi hakkında geniş bilgi sahibi olmalı gerekirse gezilecek yere önce kendisi gitmelidir. "C"(K8)

Bu soru analiz edildiğinde, Öğrencilerin Geziye Odaklanması Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablodan bakıldığında, katılımcıların çoğu (7) gezi sırasında öğrencilere araştırma-inceleme görevi verilmesi gerektiğini açıklamıştır. Dörder katılımcı ise öğrencilere gezi ile ilgili sorular sorulması gerektiği ve gezide oyun ortamının oluşturulmasının iyi olacağına dikkat çekmiştir. Üç katılımcı ODÖO'nda bir rehber görevlinin ayarlanmasının faydalı olacağından söz etmiştir.

Görüşme sorusu 8; Gezi sırasında öğrenci motivasyonunu nasıl sağlarsınız? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Gezi Sırasında Öğrenci Motivasyonunun Sağlanması Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş	
			Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Sırasında Öğrenci Motivasyonunun Sağlanması	Gezi sırasında eğlenceli etkinliklerin yapılması	oyun etkinlikleri, yarışma, drama, soru-cevap, beyin fırtınası, eğlenceli oyun, hikaye anlatma	7	"...Örneğin gidilen yer çevre gezisi ise yemek organizasyonu, oyun etkinlikleri veya yarışma etkinlikleri ile sağlanabilir." (K1) "...ve gezi boyunca oynatılacak eğlenceli oyunlar öğrenciler için motive edici olur." (K11)
	Öğrencilere dönütler verilmesi	ilginç sorular sorulması, dönüt verme	5	"Olumlu dönütlerle sağlıyorum." (K14) "Gezi yeriyle ilgili merak uyandırıcı sorulara yer veririm." (K3)
	Öğrencilerin ilginç yerlere götürülmesi	ilginç, doğa, aktif katılım	4	"Gezi sırasında öğrenci motivasyonu gidilen yere göre değişiklik gösterir..." (K1) "Gezi içeren ders içeriklerinde öğrenci motivasyonu genellikle yüksek olur. Hep beraber dikkat çekmeye, farklılıkları göstermeye çalışırım." (K6)
	Gezi öncesi öğrencilere gerekli bilgilendirmelerin yapılması	tanıtım, bilgilendirme	2	"Gezi öncesi gerekli bilgilendirmelerin yapılmış olması şartı ile öğrencilerin aktif katılımlarını sağlayarak gerekli yerlerde uyarı ve hatırlatmalar yapar, fiziksel yorgunluk, fiziksel ihtiyaç vb. ihtiyaçlarını karşılarım" (K13) "Yemek, su gibi ihtiyaçlarının zamanında ve düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. Yetkili kişilerle iletişim sağlamalarına yardımcı olurum." (K7)
	Rehber ayarlanması	rehber, iletişim	1	"Öğrenciler ilk olarak buldukları ve eğlendikleri ortamlara ilgi duyar. Bu konuda geziye hâkim rehberlerin etkili tanıtımı..." (K11)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Sırasında Öğrenci Motivasyonunun Sağlanması Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 10'dan bakıldığında, katılımcıların çoğu (7) gezi sırasında eğlenceli etkinlikleri yapılmasına dikkat çekmiştir. Katılımcıların beşi öğrencilere dönütler verilmesi ve dördü ise öğrencilerin ilginç yerlere götürülmesi gerektiğini açıklamıştır. İki katılımcı öğrencilere gerekli bilgilendirmenin yapılması gerektiğini ve bir katılımcı ise bu ortamda öğrencilere yardımcı olacak bir rehberin görevlendirilmesinin çok faydalı olacağını vurgulamıştır.

Görüşme sorusu 9; Geziden sonra sizce ne tür etkinlikler yapılmalıdır? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11.

Gezi Sonrası Yapılacak Etkinlikler Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Sonrası Yapılacak Etkinlikler	Gezi ile ilgili fotoğraf ve resim sergisinin açılması	fotoğraf, video, resim, sunum, kolaj, şarkı	9	...resim yapma etkinliği veya gezi fotoğrafları albümü gibi etkinlikler yaptırılabilir." (K1) "Gezi esnasında tutulan notlar paylaşılmalı, var ise fotoğraf ve videolar ile vurgulanması gereken yerler vurgulanmalı. Gezi içeriğine göre resim, şiir, şarkı çalışmaları yapılabilir." (K13)
	Gezi ile ilgili bir kompozisyon yazılması	mektup, notlar alma	8	"Gezi esnasında tutulan notlar paylaşılmalı, var ise fotoğraf ve videolar ile vurgulanması gereken yerler vurgulanmalı. Gezi içeriğine göre resim, şiir, şarkı çalışmaları yapılabilir" (K13) "...şiir vb. etkinlikler yapılabilir. Özellikle gezi sonrası yazı yazdırırım." (K2)
	Gezi ile ilgili sohbet yapılması	kısa anlatım, sohbet	4	"Neler öğrendiklerine yönelik sunumlar yaptırırım. Unuttukları kısımları birbirinden tamamlarlar böylece akran öğrenmesi de sağlanmış olur." (K14) "Hep birlikte uygun bir ortam varsa sohbet edilebilir. Bu esnada atıştırılacak bir şeyler yenilip içilebilir." (K7)
	Gezi ile ilgili drama yapılması	drama, dans	2	"...Drama olabilir..." (K10) "drama yaptırılabilir, dans ettirilebilir, ..." (K12)
	Gezi ile ilgili broşür hazırlama yapılması	broşür hazırlama	1	"...broşür, pano hazırlama, kompozisyon yazma vb. olabilir." (K6)
	Gezi ile ilgili kavram haritası yapılması	kavram haritası, pano	1	"Dersin amacına uygun her tür etkinlik yapılabilir. Kavram haritası, ..." (K6)

Bu soru analiz edildiğinde Gezi Sonrası Yapılacak Etkinlikler Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 10’dan bakıldığında, katılımcıların çoğu (9) gezi ile ilgili fotoğraf ve resim sergisinin açılmasına dikkat çekmiştir. Katılımcıların sekizi gezi ile ilgili kompozisyon yazılması gerektiğini, dört katılımcı ise gezi ile ilgili sohbet yapılmasının iyi olacağına dikkat çekmiştir. İki katılımcı ODÖO’na yönelik yapılan gezilerden sonra öğrencilere drama, birer katılımcı ise broşür ve kavram haritası yaptırılması gerektiğini açıklamıştır.

Görüşme sorusu 10; Geziden sonra öğrencileri değerlendirmek için sizce neler yapılmalıdır? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12.

Gezinin Değerlendirilmesi Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezinin Değerlendirilmesi	Anket ya da tutum ölçeği uygulanması	ölçek, değerlendirme, anket	6	"Değerlendirme ölçekleri hazırlarım." (K4) "Gezi ile ilgili bir anket hazırlanıp gezi sonrasında öğrencilere uygulanabilir. Gezi ile ilgili sohbet edilip soru-cevap şeklinde değerlendirme yapılabilir." (K7)
	Gezinin anlatılması	anlatma, duygu-üşünce, soru-cevap, hikaye, konuşma, sözlü anlatım	6	"...yapılan etkinlikleri anlatmaları istenerek..." (K10) "Geziyle ilgili duygular sorularak öğrencilere kendilerini ifade etme fırsatı verilebilir" (K11)
	Gezi ile ilgili resim ve fotoğrafların izlenmesi	resim, video, kil, oyun hamuru	4	"...veya gezi ile ilgili resimler yaptırılabilir. Gezi sırasında çekilen resim veya videolar sınıfta izlenebilir. Böylece öğrencilerin gezi hakkındaki duygu ve düşüncelerini öğrenmiş oluruz." (K1) "Gördükleri ve etkilendikleri şeylerin resimleri yaptırılabilir, kil veya oyun hamuru ile 3 boyutlu şekiller yaptırılabilir " (K12)
	Gezi ile ilgili kompozisyon yazılması	fikir, düşünce, şiir	3	"Gezilen yerle ilgili kısa bir hikâye haritası yaptırılabilir (yer, zaman mekân ve kişiler). Geziyle ilgili kısa bir hikâye yazma çalışması yaptırılabilir..." (K11) "Değerlendirme etkinlikleri her şey olabilir. Her tür değerlendirme dosyaları, günlükler, notlar vb. olabilir." (K6)

Bu soru analiz edildiğinde Gezinin Değerlendirmesi Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 12’den bakıldığında, katılımcıların altısı öğrencilere anket ya da tutum ölçeğinin uygulanması gerektiğinden ve altı katılımcı gezinin öğrenciler tarafından anlatılması gerektiğinden bahsetmiştir. Dört katılımcı ODÖÖ’na yönelik gezi ile ilgili resim ve fotoğrafların izlenmesi gerektiğinden söz etmiştir. Üç katılımcı ise ODÖÖ’na yapılan geziler ile ilgili bir kompozisyon yazılması gerektiğini açıklamıştır.

Görüşme sorusu 11; Geziden sonra öğrencileri değerlendirmek için sizce neler yapılmalıdır? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13.

Gezi Sonrası Değerlendirmede Dikkat Edilecek Unsurlar Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Gezi Sonrası Değerlendirme Dikkat Edilecek Unsurlar	Gezinin öğrenci gelişimine ve hazırbulunuşluğuna uygun olup-olmadığı	anket, düzeye uygun, tutum, eğlenceli, zevkli, yaş grubu, eğitici, ön bilgi, ilgi	8	"Geziden sonra öğrencileri değerlendirmek için kısa cevaplı gezi değerlendirmesi veya anket çalışması yapılabilir. Örneğin gezinin öğrenci ilgi ve beklentilerini karşılayıp karşılayamadığı soru cevap yöntemiyle belirlenebilir." (K1) "Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade etmelerine fırsat verilmeli, değerlendirme de tıpkı gezi kadar eğlenceli ve eğitici olmalıdır." (K11)
	Değerlendirmenin amaca uygun olması	amaca uygun, kazanım, beklenti, hoş görü, saygı	4	"Öğrencilerin alması gereken kazanımları alıp almadıklarına ve geziden beklentimizin karşılanıp karşılanmadığına " (K13) "...gezinin amacına ne kadar ulaştığı önemli unsurlardır." (K7)
	Değerlendirme araçlarının kapsamlı olması	kapsamlı olması, beklenti, soru sormak	3	"Ölçekler iyi ve kapsamlı olmasına dikkat ederim." (K2) "...kapsamlı olmasına dikkat ederim." (K4)

Bu soru analiz edildiğinde, Gezi Sonrası Değerlendirmede Dikkat Edilecek Unsurlar Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 13’den bakıldığında, katılımcıların çoğu (8) gezinin öğrenci gelişimine ve hazırbulunuşluğuna uygun olmasına dikkat edilmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Katılımcıların dördü değerlendirmenin amaca uygun olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Üç katılımcı ise değerlendirme araçlarının kapsamlı olması gerektiğini vurgulamıştır.

Görüşme sorusu 12; Geziden sonra velileri okul dışı gezilere teşvik etmek için sizce neler yapılmalıdır? açıklayınız şeklindedir. Bu sorunun analizi Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14.

Velilerin Okul Dışı Gezilere Teşvik Edilmesi Teması, Kategoriler ve Frekanslar

Tema	Kategoriler	Kodlar	Görüş Sayısı (N)	Örnek Görüşler
Velilerin Okul Dışı Gezilere Teşvik Edilmesi	Gezinin öğrenci için faydalı olduğuna velinin inandırılması	çocuğa faydası, teşvik, bilgilendirme, mutlu, olumlu, paylaşma, güven	9	"Okul dışı gezilerin çocuklardaki öğrenmeye olumlu etkileri anlatılabilir, ODÖÖ'na ait video ve fotoğraflar gösterilebilir " (K12) "Veli öğrencinin mutluluğunu ve farkındalığını gözlemlerse mutlaka gezilere olumlu bakacaktır. Güven ve tedbir konusunda hassas davranıldığına veli ikna olmalıdır." (K14)
	Yapılan gezilerle ilgili dokümanların gösterilmesi	resim, video, broşür, afiş	5	"Velileri teşvik etmek için yapılan alan gezisi ile ilgili resimler, videolar, broşürler veya afişler gösterilebilir..." (K1) "...Eğer uygun ise video-fotoğraf paylaşımı yapılabilir. Öğrenci kazanımları hakkında bilgi verilebilir." (K13)
	Öğrenci memnuniyetinin vurgulanması	öğrenci dönütü, mutlu, resim paylaşma, motivasyon	2	"Geziyle alakalı resim ve videoları paylaşmak, çocuklarda oluşan olumlu etkilerden velilere bahsetmek, gezinin tarihi ve kültürel değerlerinin aktarılmasının yanında ufuk açıcı bir eğitsel aktivite olduğunu göstermek bu konuda oldukça etkili olacaktır." (K11) "...Öğrencilerin gezi dönüşündeki dönütleri ne kadar olumlu ise velilerde bir o kadar istekli olacaktır." (K7)
	Gazi yerinin niteliklerinin veli isteğine uygun olması	ulaşım kolaylığı, yerin yakınlığı, süresi, maliyet	1	"Ayrıca gezilecek yerin mesafesi, süresi, maliyeti ve veli ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olması önemlidir..." (K1)

Bu soru analiz edildiğinde, Velilerin Okul Dışı Gezilere Teşvik Edilmesi Teması oluşturulmuştur. Bu temaya Tablo 14’den bakıldığında katılımcıların çoğu (9) gezinin öğrenci için faydalı olduğuna velinin inandırılması gerektiğinden söz etmiştir. Ayrıca beş katılımcı yapılan gezilerle ilgili dokümanların velilere gösterilmesinin iyi olacağını açıklamıştır. İki katılımcı ODÖÖ’na yönelik gerçekleştirilen gezilerden sonra öğrenci memnuniyetinin velilere anlatılması gerektiği ve bir katılımcı ise ODÖÖ’nun seçiminde velilerin isteklerinin göz önünde bulundurulması gerektiğinden söz etmiştir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın 1. alt problemi etkili bir ODÖÖ’na yönelik okul dışı gezisi için, öğretmenlerin gezi öncesinde yapması gereken faaliyetler nelerdir? Bu soru analiz edildiğinde, gezi yeri belirlenirken dersin kazanımına dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Dersin kazanımı ile eşleştirilmeyen bir gezi sadece eğlence amaçlı olabilmektedir. Kazanıma uygun bir yere gidilmesi dersin etkili bir şekilde öğretilmesini desteklemektedir. Demirtaş ve Çayır (2021) öğretmenler ODÖÖ’nu tercih ederken dersin kazanımına ((DeWitt & Storksdieck, 2008; Aydoğdu vd., 2023) ve öğrenci seviyesine uygun olması gerekmektedir. Ayrıca gezi alanının öğrenci gelişimine uygun ve bu alanın öğrenciler açısından güvenilir olması gerektiği vurgulanmıştır. Öğrenci

güvenliği en önemli unsurdur. Öğrencilerin zarar göreceği bir alan eğitimsel açıdan ne kadar faydalı olursa olsun o yere gezi düzenlenmemelidir. Öğretmen gezi alanında güvenlik önlemlerini almakla sorumludur (Ay vd., 2015; Doğan, 2022). Açıkça görüldüğü üzere, öğretmenlerin ve resmi olmayan eğitimcilerin okul gezilerinin kalıcı etkilerinin neler olabileceği konusunda dikkatli olması gerekmektedir (DeWitt & Storksdieck, 2008). Katılımcılar geziye gitmeden önce gezi alanı ile ilgili bilgi toplanması ve gezi alanı ile ilgili iyi bir planlamanın yapılması gerektiğini açıklamıştır. Geziye gidilecek alan ile ilgili önceden bilgi toplanması iyi bir gezi planı için önemlidir. Zamanın ve paranın etkili kullanılması için gezi yeri ile ilgili bilgi toplamak gerekmektedir. Bu çalışmaya paralel olarak Sarıgül (2021) ile Demirtaş ve Çayır (2021) bir gezide yapılacak bir planlamanın çok önemli olduğunu bulmuştur. Katılımcılar geziye gitmeden önce gezi alanı ile ilgili öğrencilerin bilgilendirilmesi gerektiğini, bu bilgilendirmenin ise broşür, video vb. ile yapılmasının iyi olacağını açıklamıştır. Gezi sırasında çalışma kağıtlarının dağıtılması için gezi öncesinde kazanımlara uyumlu bu materyallerin hazırlanması gerekmektedir (Griffin, 1994). Gezi öncesinde gezi yeri ile ilgili elde edilen bilgilerin öğrencilere anlatılması eğitsel ve güvenlik açısından önemlidir. Çünkü gezi alanında öğrencilere nelere dikkat etmesi ve nelerden uzak durması gerektiğinin açıklanması önemlidir. Katılımcılar geziye çıkmadan önce öğrenci ihtiyaçlarının iyi bir planlama ile sağlanabileceğini eğer maddi durumu yetersiz öğrenci var ise bunlara yardım edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bir sınıfın ekonomik durumu farklı öğrencilerden oluşması doğaldır. Bazı öğrencilerin maddi durumu iyi bazı öğrencilerin maddi durumu ise yetersiz olabilmektedir. Aydoğdu vd. (2023) ODÖO'na gerçekleştirilecek gezilerde maddi yetersizliği bir olumsuzluk olarak göstermiştir. Bu nedenle maddi durumu iyi olan öğrenci velilerinin maddi durumu yetersiz olan öğrencilere yardım etmesi istenebilir. Maddi yetersizlikten dolayı bazı öğrencilerin geziye gidememesi istenmeyen bir durumdur (Aydoğdu vd., 2023). DeWitt & Storksdieck'e (2008) göre;

- Saha gezisinin sınıf müfredatına dâhil edilmesini desteklemek (gezinin müfredat konuları ile uyumlu olması, ziyaret öncesi ve sonrası materyallerin sunulması ve ziyaret sırasında mevcut faaliyetler ve materyaller aracılığıyla mümkün olan her yerde destek sağlanması),
- Geziyi öğrencilere aktarmaktan ziyade gezinin öğrencilerin öğrenme becerisini geliştirmesine ve çevreyi keşfetmesine yönelik araştırmaya dayalı olması gerekmektedir. Bu sayede ODÖO belirli bir grubun bir araya geldiği bir yer olmaktan çıkar ve bu ortamlarda öğrenme gerçekleşir, sonra öğrencilerin ilk elden topladıkları veriler sınıfta analiz edilir.

Araştırmanın 2.alt problemi etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisi için, öğretmenlerin gezi sırasında yapması gereken faaliyetler nelerdir? Bu soru analiz edildiğinde, etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisi için her aşamanın iyi bir şekilde planlanması gerektiği vurgulanmıştır (DeWitt & Storksdieck, 2008). Kiesel (2006) öğretmenlerin gezi sırasında öğrencilerin gezi alanındaki objelerle etkilişime girmesini sağlayan açık uçlu sorular sormak, objeler üzerinde bulunan etiketleri okumak ve çocukların özgür keşif yapmalarını sağlamak önemlidir. Gerçekleştirilecek olan ODÖO'na yönelik bir alan gezisinde gezilecek alan ve gezi süresi sınırlıdır. Bu nedenle gezinin her aşamasının ayrıntılı bir şekilde planlanması etkili bir gezi için gereklidir. Yoksa birçok etkinlik gerçekleştirilemez. Katılımcılar bu doğrultuda gezi alanında bir rehber görevlinin olmasının iyi olacağını ifade etmiştir. Gezi alanını iyi bilen bir rehber görevlinin olması hem eğitimsel hem de güvenlik açısından önemlidir. Gezi alanında bir rehberin görevlendirilmesi gezinin amacına ulaşmada destekleyici bir rol oynamaktadır (Ay vd., 2015; Sarıgül, 2021). Katılımcılar gezi sırasında öğrencinin gezi ile ilgili not alması gerektiğini ifade etmiştir. Doğan (2022) yaptığı bir çalışmada bu çalışmaya paralel olarak bir alan gezisinde öğrencilerin not alması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca katılımcılar gezi sırasında çocuklara serbest bir zamanın verilmesinin öğrencilerin çevreyi keşfetmesini sağlayacağını ifade etmiştir. Gezi sırasında öğrencilerin çevreyi tanımasına ve arkadaşları ile etkileşim kurmasına olanak veren bir zaman aralığının verilmesi gerekmektedir. Bu çalışmaya paralel olarak Doğan (2022) ODÖO'nın öğrencilerin çevreyi tanımasına katkı sağladığını bulmuştur. Katılımcılar gezi sırasında çocukların güvenliğine önem verilmesi gerektiğini açıklamıştır. Her alanda olduğu gibi insan güvenliğini dikkate alan tedbirler kaçınılmazdır. Katılımcılar gezinin verimli geçmesi için gezi sırasında öğrencilere araştırma ve inceleme görevinin verilmesi gerektiğini açıklamıştır.

Geziden önce ilgili kazanımı elde edecek çalışma kâğıtlarının hazırlanması ve öğrencilere gezi sırasında yaptırılması gezinin etkili geçmesi için gereklidir. Yoksa öğrencilerin amaçsız bir şekilde gezi alanında gezmesi söz konusudur. Gezi sırasında öğrencilere yapması için çalışma kâğıtları dağıtılır (Griffin, 1994). Ayrıca katılımcılar öğrencilere gezi ile ilgili sorular sorulmasının ve geri bildirim verilmesinin öğrenci dikkatini geziye çekeceğini ifade etmiştir. Gezi sırasında öğrencilere yöneltilen sorular ve öğrencilerin öğretmenine ya da rehber görevliye sorduğu sorular onların geziye odaklanmasını sağlamaktadır. Öğrencinin gezi esnasında kafasına takılan soruları öğretmenine ya da rehber görevliye yönelterek cevabını hemen alması gerekmektedir. Böylece öğrencinin kafasında bulunan sorular hemen cevabını bulmuş olacaktır. Katılımcılar gezi alanı planlanırken öğrenci isteklerinin de göz önünde bulundurulmasının öğrenci motivasyonunu arttıracaklarını vurgulamıştır. Öğrencileri istediği ODÖO'na götürmek onların motivasyonuna pozitif yönde destekleyebilmektedir. ODÖO öğrencilerin motivasyonuna pozitif katkısı olmaktadır (Aydoğdu vd., 2023). Katılımcılar ayrıca öğrencilere gezi sırasında eğlenceli etkinliklerin yaptırılmasının onların motivasyonu pozitif yönde destekleyeceğine dikkat çekmiştir. ODÖO'nda öğrencilere oynatılacak bir oyunun onların motivasyonunu pozitif yönde destekleyebilmektedir. Bu çalışmaya paralel olarak Doğan (2022) ODÖO öğrencilerin motivasyonunu ve ilgisini arttırdığını bulmuştur. DeWitt & Storksdieck'e (2008) göre ODÖO'nda öğretmenler tarafından;

- Gezi sırasında birden fazla öğrenme fırsatının sunulması,
- Gezi ortamının benzersiz özelliğinden yararlanarak sınıfta yaşanamayacak deneyimlerin sağlanması,
- Gezi sırasında öğrencilere bir dereceye kadar zorunlu olarak yönlendirilmesi ve belli bir süreden sonra öğrencilere çevreyi keşfetmeleri için zaman tanınması,
- Gezi sırasında öğrencilere deneyimleri üzerine bir ölçüye kadar seçim ve kontrol hakkı verilmesi önemlidir.

Araştırmanın 3. alt problemi etkili bir ODÖO'na yönelik okul dışı gezisi için, öğretmenlerin gezi sonrasında yapması gereken faaliyetler nelerdir? Bu soru analiz edildiğinde, katılımcılar gezi sonrasında gezi ile ilgili fotoğraf ve resim sergisinin açılacağını, kompozisyon yazılabileceğini ve öğrencilerle sohbet edilebileceğini açıklamıştır. Griffin (1994) ODÖO'na yönelik yapılan bir gezi sonrasında gezinin değerlendirilmesi için öğrencilerle görüşmeler ve kanıtlara dayalı tartışmalar gerçekleştirilebilir. Sarıgül (2021) ODÖO'na yönelik yapılan bir gezi sonrasında öğretmenlerin sözel değerlendirme kullandığını bulmuştur. Doğan (2022) ODÖO'na yönelik yapılan bir gezi sonrasında geziyi değerlendirmek için gezi ile ilgili kompozisyon yazılabilmekte ve resim sergisi açılabilir. Gezi sırasında öğrencilerden birine ya da gezi alanındaki bir görevliye fotoğraf çekme görevi verilebilir. Böylece fotoğraf çekme ile ilgili oluşabilecek kargaşanın önüne geçilmiş olmaktadır. Gezi sonrasında çekilen bu fotoğraflar ise okulun uygun bir yerinde sergilenmektedir. Geziden sonra öğrencilere gezi ile ilgili resim yaptırılarak ve sohbet edilerek hem görsel-uzamsal hem de sözel dilsel zekâları harekete geçirilebilmektedir. Katılımcılar gezinin değerlendirilmesi ile ilgili olarak, öğrencilere anket ya da tutum ölçeğinin uygulanabileceğini ve gezinin öğrenciler tarafından anlatılabileceğini vurgulamıştır. Gezi sonrasında öğrencilere anket, başarı testi ya da bir tutum ölçeği uygulanarak neler öğrendiği ve geziye yönelik tutumu ölçülebilmektedir. Geziye yönelik gerçekleştirilecek değerlendirmelerde katılımcılar değerlendirmenin öğrenci gelişimine, hazırbulunuşluğuna ve dersin amacına uygun olması gerektiğini açıklamıştır. Yapılacak değerlendirmenin öncelikle kazanıma ve öğrenci gelişimine uygun olması gerekmektedir. Dersin kazanımına ve öğrenci gelişimine uygun olmayan değerlendirme araçları amacına hizmet etmemektedir. Katılımcılar ODÖO'na yönelik okul dışı gezilerde velileri teşvik etmek için gezinin öğrenciye faydalı olduğuna onların inandırılması gerektiğini ve yapılan gezilerle ilgili dokümanların velilere gösterilmesinin iyi olacağını açıklamıştır. ODÖO'na yapılacak gezilerin görünürlüğünü arttırmak için velilerin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü velinin desteklemediği bir uygulamanın öğrenci yararına olması olasılığı düşüktür.

Aydoğdu vd. (2023) velilerin ODÖO'na istekli olmadığını bulmuştur. Bu çalışmaya katılan çalışma grubunun gezi yapma sayısı incelendiğinde, ODÖO'na gerçekleştirdikleri gezi sayısının az olduğu görülmektedir. Bu ortamlara yapılacak gezilerin sayısının artırılması ile birçok sorunun çözümüne yönelik öğretmenlerin deneyimler kazanacağı göz ardı edilmemelidir. DeWitt & Storksdieck'e (2008) göre;

- Gezi sonrasında öğrencilerin yetişkinler ve diğer öğrencilerle birlikte ODÖO'na yapılan gezi ile ilgili olarak tartışmaya girmeleri için fırsat verilmesi ve onların teşvik edilmesi (refakatçi, müze personeli, öğretmen),
- ODÖO'na yönelik yapılan gezilerin öğretmen ve öğrencilerden alınan geri bildirimlerle sürekli olarak iyileştirilmesi,
- Araştırmacılar öğretmenlerle birlikte derin ve yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirebilirler, yazılı ya da çevrimiçi dönütler verebilirler gezi deneyimlerinin değerlendirilmesi ile ilgili gruplar oluşturabilirler (Storksdieck, 2007).
- Gezi ile ilgili olarak yarı yapılandırılmış ve ve gayri resmi görüşmelerin yapılması,
- Öğretmenlerin saha gezilerini paylaşımları için onlara imkân sağlamaları gerekmekte, mekânla (sürekli iyileştirme ve ayarlama için) ve meslektaşlarla deneyimlerini (birbirlerinin başarılarından ve başarısızlıklarından öğrenmek için) paylaşımları gerekmektedir

Sonuç olarak, ODÖO'na etkili bir okul dışı gezisi düzenlemede en büyük görevin öğretmenlere düştüğü görülmüştür. Gezi öncesinde öğretmenlerin dersin kazanımının gidilecek ODÖO ile eşleştirmesi gerektiği, alanın öğrenci seviyesine uygunluğu, alanın özelliklerinin ve kurallarının öğrencilere anlatılması gerektiği, mümkünse gidilecek alanın önceden ziyaret edilmesi gibi değişkenleri içeren iyi bir planlamanın yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Gezi sırasında öğrencilerin güvenliğinin ön planda tutulması, öğrencilere önceden hazırlanan çalışma kağıtlarının yaptırılması, öğrencilerin kendi başlarına gezmeleri için belli bir zaman aralığının verilmesi gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. ODÖO'na gerçekleştirilen gezilerden sonra öğrencilerin neler öğrendiğini ortaya çıkarmak için onlara çeşitli ölçme araçlarının (kompozisyon, kavram haritası gibi) uygulanması gerektiği, gezi ile ilgili öğrencilerle tartışma yapılabileceği sonucuna varılmıştır. ODÖO'na yönelik gerçekleştirilecek gezilerin eğitimsel ve diğer birçok yönden öğrencilerin faydasına olmasında en büyük görev öğretmenlere düşmektedir. Bu nedenle ODÖO'na yönelik bir gezide öğretmenlerin rolünün büyük olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir.

Öneriler;

1. Bulgularda gidilecek ODÖO'nun dersin kazanımına uygun olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Çünkü öğretmenler sınıflarını ODÖO'na götürürken çoğunlukla eğlenceli ya da kolay ulaşılabilecek yerlere götürmek istemektedirler. Dersin kazanımı ve gidilecek yerin öğrenci seviyesine uygunluğu göz ardı edilmektedir. Bu da önemli bir sorundur. Bu sorun ise öğretmenlere ODÖO ile ilgili uygulamalı eğitimlerin verilmesi ile çözülebilir.
2. ODÖO'nda öğrencilere serbest gezecekleri bir zaman aralığının verilmesi önemsenmiştir. Bu da güvenlik anlamında çeşitli risklerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Bunun çözümü ise öğrencileri kontrol altında tutacak bir veliden yardım istenmesidir.
3. Gezi sırasında öğrencilere verilen araştırma görevleri ve çalışma kağıtlarının nasıl hazırlanacağı önemli bir sorundur. Zira iyi hazırlanmayan bir çalışma kağıdının amacına hizmet etmesi düşünülemez. Bunun için öğretmenlerin bu konu ile ilgili uygulamalı eğitimlere alınması önerilebilir.
4. Yeni yayınlanan ve bir çatı niteliği taşıyan "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli"ne ODÖO kavramının öğrencilere beceri olarak verilmesinin yer alması sağlanabilir.
5. Gezi sonrasında gezinin nasıl değerlendirileceği ve gezide neler yapılması gerektiği önemli bir sorundur. İyi yapılandırılmamış bir değerlendirme etkinliği iyi bir değerlendirmenin

gerçekleştirmesini güçleştirebilir. Çözüm olarak ODÖO sonrasında yapılabilecek değerlendirme etkinliklerinin neler olabileceği ve nasıl hazırlanabileceği ile ilgili uzmanlardan destek alınabilir.

6. ODÖO'na gidecek sınıflar için maddi kaynak gereksinimi önemli bir sorundur. Çözüm olarak okul aile birliklerinden maddi destek sağlanabilir ya da online bir platform üzerinden destek istenebilir.
7. ODÖO 'na gerçekleştirilecek gezilerin verimli olması için gezi alanında yer alan yetkililerin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Ancak birçok alan yetkilisi bu etkinliğe yönelik desteğini esirgemektedir. Bakanlıkların üst düzey yetkililerinin ODÖO'nda bulunan alan yetkililerine yönelik talimat vermesi çözüm olarak ileri sürülebilir.

Kaynakça / Reference

- Achen, R. M., Warren, C., Fazzari, A. Jorich, H. & Thorne, K. (2019). Evaluating graduate student out-of-class learning: the professional field trip. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 31(1), 96-107.
- Anık, S. (2022). Anxiety levels of science teachers about organizing trips to out of school learning environments. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 14(3), 2887-2914.
- Asylbekov, S. N. & Wagner, I. (2022). Effects of out of school STEM learning environments on student interest: a critical systematic literature review. *Journal for STEM education Research*, (2023)6, 1-44.
- Ay, Y., Anagün, Ş. S. & Demir, Z. M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının fen öğretiminde okul dışı öğrenme hakkındaki görüşleri. *Turkish Studies*, 10(15), 103-118.
- Aydoğdu, A. S., Aydoğdu, M. Z., & Aktaş, V. (2023). Okul dışı öğrenme ortamlarıyla ilgili matematik öğretmenlerinin görüşleri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2023(55), 60-78.
- Can, N. S. (2019). *Geri dönüşüm ve çevreye etkileri konusunda okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin ilkökul öğrencilerinde farklı değişkenler açısından incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi)*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan.
- Costencu, M. (2014). Information and education– techniques of management of national parks visitors. <https://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=3&sid=d3e8c861-1d8e-45d1-b9cc-4e9cf148f1af%40sessionmgr103>. (Erişim Tarihi: 20.02.2024).
- Cunningham, J. & Gomez, K. (2021). Situating race: The case for examining black children's informal mathematics learning outside of schools. *Information and Learning Science*, 122(1/2), 103-118.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design* (Forth Edition). SAGE Publication.
- Demirtaş, S., & Çayır, N. A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin sınıf dışı eğitim etkinliklerini projesine yönelik deneyimleri üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 1-30.
- Demirtaş, S. & Akkocaoğlu Çayır, N. (2021). Sınıf öğretmenlerinin okul dışı eğitim etkinlikleri projesine yönelik deneyimleri üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 1-30.
- Demo, H., Nes, K., Somby, H. M., Frizzarin, A. & Zovo, S. D. (2021). In and out of class – what is the meaning for inclusive schools? Teachers' opinions on push-and pull-out in Italy and Norway. *International Journal of Inclusive Education*, (12),1-19.
- Dere, F. (2022). *Okul öncesi eğitimde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımı hakkında öğretmen görüşleri (Yüksek Lisans Tezi)*. Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Dewey, J. (1929). *Experience and nature*. George Allen and Unwin Ltd.
- Dewey, J. (2001). *Democracy and education*. Pennsylvania: A Penn State Electronic Classics Series Publication.
- DeWitt, J. & Storksdieck, M. (2008). A short review of school field trips: key findings from the past and implications for the future. *Visitor Studies*, 11(2), 181-197.
- Doğan, G. N. (2022). *Hayat bilgisi dersinde sınıf öğretmenlerinin gezi düzenleyebilme öz yeterlilik inançları ve okul dışı öğrenme ile ilgili değerlendirmeleri (Yüksek Lisans Tezi)*. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi.
- Eshach H. (2007). Bridging in-school and out-of-school learning: formal, non-formal, and informal education. *Journal of Science Education and Technology*, 16(2), 171-190.
- Gambino, A., Davis, J. M., & Rowntree, N. E. (2009). Young children learning for the environment: researching a forest adventure. *Australian Journal of Environmental Education*, 25, 83-94. <https://www.cambridge.org/core/journals/australian-journal-of-environmental->

- education/article/abs/young-children-learning-for-the-environment-researching-a-forest-adventure/A2D672F506F64160EA7F1F1AC32620A0. (Erişim Tarihi: 10.06.2024).
- Gül, A. C., Tağrikulu, P. & Çobanoğlu, E. O. (2023). Öğretmenlerin okul dışı öğrenme ortamlarını düzenlemeye ilişkin yeterliliklerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2),
- Gürbey, Z. B., Mertoğlu, H., Sayan, H. & Akgül Macaroğlu, E. (2022). Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme etkinliklerine ilişkin davranışsal hedeflerinin belirlenmesi. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 64-80.
- Griffin, J. (1994). Learning to learn in informal science settings. *Research in Science Education*, (24), 121-128.
- Griffin, J. (2004). Research on students and museums: looking more closely at the students in school groups. *Science Education*, 88(1), 59-70.
- Halonen, J. & Aksela, M. (2019). Non-formal science education: the relevance of science camps. *University Of Helsinki Publications*, (special issue) 64-82.
- Helms, R., Fukking, R., Van Driel, K. & Vorst, H. C. M. (2021). Benefits of an out-of-school time program on social-emotional learning among disadvantaged adolescent youth: a retrospective analysis. *Children and Youth Services Review*, 131, 1-7.
- Hendricks, J. Atchison, E. C. & Feig, A. D. (2017). Effective use of personal assistants for students with disabilities: lessons learned from the 2014 accessible geoscience field trip. *Journal Of Geoscience Education*, 65, 72-80.
- Jarvis, T., & Pell, A. (2005). Factors influencing elementary school children's attitudes toward science before, during, and after a visit to the UK National Space Centre. *Journal of Research in Science Teaching*, 42(1), 53-83.
- Jeffery, K. R. & Wandersee, J. H. (1996). Visitor understanding of interactive exhibits: a study of ramify groups in a public aquarium. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED433177.pdf>. (Erişim Tarihi: 11.06.2024).
- Kılıç, H. (2020). *Okul dışı öğrenme ortamlarının 5. sınıf öğrencilerinin güneş, dünya ve ay ünitesine yönelik akademik başarı ve tutumlarına etkisi (Yüksek Lisans Tezi)*. Fen Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı, Kocaeli.
- Kisiel, J. (2003). Teachers, museums and worksheets: a closer look at the learning experience. *Journal of Science Teacher Education*, (14), 3-21.
- Kisiel, J. (2006). An examination of fieldtrip strategies and their implementation within a natural history museum. *Science Education*, 90, 434-452.
- Küçük, A. (2020). *Fen bilimleri 5.sınıf insan ve çevre ünitesinin okul dışı öğrenme ortamlarında öğretimi (Doktora Tezi)*. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Rize.
- Lucas, K. B. (2000). One teacher's agenda for a class visit to an interactive science center. *Science Education*, (84), 524-544.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded Sourcebook*. (2nd ed.). Sage.
- Newman, J. (2022). Engaging in equitable sel: how researchers and practitioners can work together to expand learning in out-of-school time. *Emerald Insight Discover Journals, Books Case Studies*, (21), 213-228.

- Özdemir, L. A. (2019). *Fen bilimleri öğretmen adaylarının bilim ve teknoloji müzesi gezisi öncesi ve sonrasında okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili görüşleri (Yüksek Lisans Tezi)*. Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Enstitüsü, Ankara.
- Richmond, D., Sibthorp, J., Gookin, J., Annarella, A. & Ferri, S. (2017). Complementing classroom learning through outdoor adventure education: out of school time experience that make a difference. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 18(1), 36-52.
- Rawal, J. (2019). Planetariumfor 21st century enrichment entertainment and education. <https://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=2&sid=d413b715-bcfe-4047-bc6b-53948b8c3b32%40pdc-v-sessmgr01> .(Erişim Tarihi: 20.02.2024).
- Saraç, H. (2017). Türkiye’de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: içerik analizi çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulamaları Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81.
- Sarıgül, H. (2021) *Fen bilimleri öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına gerçekleştirilen gezilere yönelik deneyimleri (Yüksek Lisans Tezi)*. Aksaray Üniversitesi.
- Schmoll, S. E. (2013). *Toward a framework forintegrating planetarium and classroom learning (Dissertation of Doctora)*. Michigan Universty, Michigan.
- Stanford, A., Wilson, C. & Barker, E. (2018). Renovating our science learning centers. *Science and Children*, 55(9), 62-67.
- Straus, L. & Terenzini, P. (2007). The effects of student’s in- and out-of-class experienceson their analytical and groupskills: a study of engineering education. *Resaerch in Higher Education*, 48(8), 967-992.
- Storksdieck, M., Robbins, D., & Kreisman, S. (2007). Results from the quality field trip study: assessing the lead program in cleveland, Ohio. Cleveland, OH: University Circle Inc.
- Şahin, B. (2020). *FeTeMM yaklaşımına dayalı okul dışı etkinliklerin öğretmen adaylarının bitkiler konusu ile ilgili akademik başarı ve okul dışı öğretime yönelik görüşleri üzerine etkileri (Yüksek Lisans Tezi)*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Şen, A., İ. (2019). Okul dışı öğrenme nedir? (Ed. Ahmet İlhan Şen, 2019). *Okul dışı öğrenme ortamları içinde (s.2-18)*. Pegem.
- Şengül, A. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin alan gezisi hakkındaki görüşleri ve uygulamaları (Proje Ödevi)*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Şimşek, C. L. & Kaplan, A. Ö. (2022). A study on improving the awareness of science teachers about out-of-school learning. *Participatory Educational Research (PER)*, 9(4), 250-269.
- Uğurlu, A. (2022). Okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik sınıf öğretmenlerinin kaygı düzeylerinin incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi.
- Walan, S. & Gericke, N. (2021). Factors from informal learning contributing to the children’s interest in STEM – experiences from the out-of-school activity called Children’s University. *Research in Science and Technological Education*, 39(2), 185-205. doi: 10.1080/02635143.2019.1667321
- Weyer, F. (2009). Non-formal education, out-of-schoo llearning needs and employment opportunities: evidencerom Mali.
- Wright, P. T. (2012). *Perceived impact of quality in a 21 st century learning center out of school time program: a case study (Doctor of Thesis)*. Arkansas University, Arkansas.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (11. Baskı). Seçkin.

EXTENDED ABSTRACT

1.INTRODUCTION

In traditional education, educational activities are carried out in the classroom within a specific curriculum and time limit. This education is utilized to teach basic knowledge. However, this education model is suitable to meet the learning style and needs of each student. For this reason, there has been a shift in the philosophy of education from the classical understanding that puts the teacher at the center to the modern understanding of education that puts the student at the center. In the modern education paradigm, out-of-school learning environments are utilized to expand the boundaries of learning. Out-of-school learning gives students the opportunity to learn in different learning environments and at their own pace. Furthermore, these environments allow students to explore a topic in depth and choose learning paths based on their own interests. Out-of-school learning environments refer to learning experiences that take place outside the traditional classroom environment and are often informal and non-formal in nature. In these settings, students help shape their own learning journeys through practical experiences, social interaction and personal exploration. Out-of-school learning environments is an essential element in modern education, enabling students not only to go beyond the classroom walls, but also to explore the world itself. Out-of-school learning environments support students' passion for learning by developing their thinking skills. These environments enable students to engage in real-world.

- Pre-excursion: Visiting the area before the excursion and preparing materials related to the excursion (Sarigül, 2021), discussing expectations and the purpose of the excursion with the person responsible for education, asking about the activities that can be done in the classroom before the visit, and asking whether the students have any expectations before the visit (Eshach, 2007). Matching the place to be visited with the curriculum of the course and providing students with various brochures about this place for information (Sarigül, 2021). Thanks to the preparations to be made before the trip, students are more cognitively and emotionally active (Eshach, 2007).
- During the Excursion: At the excursion site, the teacher reminds the students of the rules, distributes worksheets to the students and makes them do them (Sarigül, 2021). Takes necessary safety precautions.
- After the Excursion: After the excursion, students are given an achievement test, asked to write a composition about the excursion, and are asked to make concept maps or various puzzles (Sarigül, 2021).

According to teachers' views, the aim of this study is to examine what teachers can do in an effective out-of-school trip. In line with this purpose, answers to the following questions were sought. According to teachers' views, the aim of this study is to examine what teachers can do in an out-of-school trip for effective out-of-school learning environments.

Sub Problems;

- What are the activities that teachers should do before the trip for an effective out-of-school trip for out-of-school learning environments?
- For an effective out-of-school field trip for out-of-school learning environments, what are the activities that teachers should do during the field trip?
- For an effective out-of-school field trip for out-of-school learning environments, what are the activities that teachers should do after the field trip?

2.METHOD

This study was designed according to the phenomenological approach within the qualitative research approach. The study group of the research consists of 14 classroom teachers who were determined according to the criterion sampling selection method and who took their class on at least one out-of-school trip. In this study, data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The 12 questions in the semi-structured interview form were prepared to answer the questions of the study. During the face-to-face interviews, the participants' responses were written directly into the computer Word program. Afterwards, the Word files containing the participants' responses were transferred to the NVivo computer package program. First, the data files were opened and examined through the program. Afterwards, the responses were analyzed and interpreted question by question with the content analysis method.

3.FINDINGS, DISCUSSION AND RESULTS

The first question of the research is, what are the activities that teachers should do before the trip for an effective out-of-school trip? When this question was analyzed, it was emphasized that the learning outcome of the lesson should be taken into consideration when determining the trip location. A trip that is not matched with the learning outcome of the lesson can only be for entertainment purposes. Going to a place suitable for the learning outcome supports the effective teaching of the lesson. It was also emphasized that the excursion place should be suitable for student development and that this place should be safe for students. Student safety is the most important factor. Participants explained that before going on a field trip, it is necessary to gather information about the place and make a good planning for the field trip. Gathering information about the trip destination in advance is important for a good trip plan. Gathering information about the trip destination is necessary for effective use of time and money. Participants explained that students should be informed about the place before going on a trip and that it would be good to inform them with brochures, videos, etc. Explaining the information obtained about the excursion place to the students before the excursion is important in terms of educational and safety. Because it is important to explain to students what they should pay attention to and what they should stay away from in the excursion area. Participants stated that the needs of the students can be met with good planning before going on a trip, and if there are students with insufficient financial situation, they should be helped.

The second question of the research is, what are the activities that teachers should do during an effective out-of-school trip? When this question was analyzed, it was emphasized that each stage should be well planned for an effective field trip. In a field trip, the area of the place to be visited and the duration of the trip are limited. Therefore, detailed planning of each stage of the trip is necessary for an effective trip. Otherwise, many activities are returned without being done. In this direction, the participants stated that it would be good to have a guide in the field trip area. Having a guide who knows the excursion area well is important both in terms of education and safety. Participants also stated that giving children free time during the excursion would give students a chance to explore the environment. During the excursion, there should be a time interval that allows students to get to know the environment and interact with their friends. As in every field, measures that take into account human safety are inevitable. Participants explained that in order for the trip to be productive, students should be given the task of research and investigation during the trip. It is necessary to prepare worksheets that will achieve the relevant outcome before the excursion and to have the students do them in order for the excursion to be effective. Otherwise, it is possible for students to wander aimlessly in the excursion area. In addition, the participants stated that asking students questions about the excursion and asking them.

The third question of the research is, what are the activities that teachers should do after the trip for an effective out-of-school trip? When this question was analyzed, the participants explained that after the trip, an exhibition of photographs and paintings about the trip could be opened, an essay could be written, and a conversation could be held with the students. During the excursion, one of the students or a staff member in the excursion area can be assigned the task of taking photographs. In this way, the chaos that may occur

regarding taking photographs is prevented. These photographs taken after the trip can be exhibited in a suitable place in the school. After the trip, both visual-spatial and verbal-linguistic intelligences can be activated by having students draw pictures and talk about the trip. Regarding the evaluation of the trip, the participants emphasized that a questionnaire or attitude scale could be applied to the students and the trip could be narrated by the students. After the trip, a questionnaire, achievement test or an attitude scale can be applied to the students to measure what they have learned and their attitude towards the trip. In the evaluations to be carried out for the excursion, the participants explained that the evaluation should be appropriate for student development, readiness and the purpose of the course. First of all, the evaluation should be appropriate to the learning outcome and student development. Assessment tools that are not appropriate for the learning outcome and student development do not serve their purpose. Participants encouraged parents to participate in out-of-school learning environments trips.

Recommendations;

1. The findings revealed that the out-of-school learning environments to be visited should be appropriate to the learning outcome of the lesson. Because when teachers take their classes to out-of-school learning environments, they mostly want to take them to places that are fun or easily accessible. The learning outcome of the lesson and the suitability of the destination to the student level are ignored. This is also an important problem. This problem can be solved by providing teachers with practical training on out-of-school learning environments.
2. In out-of-school learning environments, it is important to give students a free range of time to roam. This can lead to various risks in terms of security. The solution to this is to ask for help from a parent to keep the students under control.
3. How to prepare the research tasks and worksheets given to the students during the trip is an important problem. Because it is unthinkable for a poorly prepared worksheet to serve its purpose. For this reason, it can be suggested that teachers should receive practical training on this subject.
4. It can be ensured that the concept of out-of-school learning environments as a skill for students is included in the newly published "Turkey Century Education Model", which is a framework.
5. How to evaluate the excursion and what to do after the excursion is an important problem. A poorly structured evaluation activity can make it difficult to carry out a good evaluation. As a solution, support can be obtained from experts on what evaluation activities can be done after out-of-school learning environments and how they can be prepared.
6. The need for financial resources for classes going to out-of-school learning environments is an important problem. As a solution, financial support can be provided by PTAs or support can be requested through an online platform.
7. In order for trips to out-of-school learning environments to be productive, the support of the authorities in the field is needed. However, many field authorities withhold their support for this activity. It can be suggested as a solution that the senior officials of the ministries give instructions to the field officials in out-of-school learning environments.

ARAŞTIRMANIN ETİK İZNİ

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması gerektiği belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Araştırma Önerisi Etik Değerlendirme Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 26.02.2024

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: E-50704946-100-401024

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI

1. yazarın araştırmaya katkı oranı %50,
2. yazarın araştırmaya katkı oranı %50’dir.

1. yazar: Çalışmanın tasarlanması, araştırma izinlerinin alınması, programın uygulanması, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması, hazırlanması, analizi ve yorumlanması, giriş, literatür, yöntem, bulgular ve sonucun yazılması,

2. yazar: Çalışmanın tasarlanması, uygulama süpervizyonu, veri toplama aracının geliştirilmesi, giriş, literatür, yöntem, bulgular ve sonuç kısımlarının gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi.

ÇATIŞMA BEYANI (CONFLICT OF INTEREST)

Yazarların beyan edeceği bir çıkar çatışması yoktur.